

ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Базове дослідження

ПОСИЛЕННЯ ПІДВІТНОСТІ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

ҐЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ОФІЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Базове дослідження

ЗМІСТ

I.	ПЕРЕДМОВА	5
II.	ПРО СТРУКТУРУ ООН ЖІНКИ	5
III.	ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА УПОВНОВАЖЕННЯ ЖІНОК В КОНТЕКСТІ НАДАННЯ ОФІЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ	6
	1. Паризька декларація	7
	2. Аккрський план дій	8
	3. Пусанський заключний документ «Партнерство для ефективного співробітництва з метою розвитку»	8
IV.	ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ЩОДО ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ В 2012 р	9
	1. Базова інформація	9
	2. Правові та інституційні засади гендерної рівності в Україні	9
	3. Статистика стосовно гендерної рівності в Україні	10
	4. Перешкоди для здійснення політики гендерної рівності в Україні в 2012 р	10
V.	МЕТА ТА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ БАЗОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	11
VI.	РЕСПОНДЕНТСЬКА ГРУПА	11
VII.	МЕТОДОЛОГІЯ	12
	1. Методологічні підходи	12
	2. Індикатори	12
VIII.	РЕЗУЛЬТАТИ БАЗОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	13
	1. Кількість агенцій, що інтегрують концепцію гендерної рівності в свої проекти/ програми	13
	2. Рівень відповідності зобов'язань міжнародних донорських організацій державним пріоритетам щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні	15
	3. Обсяг фінансової допомоги для виконання державних зобов'язань щодо гендерної рівності та уповноваження жінок (визначення на кінець 2012 року)	21
	4. Ступінь інтегрування концепції гендерної рівності в донорські програмні документи та політику	24
	5. Ступінь інтегрування гендерних питань в діалог донорських організацій щодо офіційної допомоги для розвитку	25
	6. Ступінь гендерного інтегрування в програмно-проектні матеріали; ступінь застосування експертного досвіду для розробки, моніторингу, оцінювання двосторонніх та багатосторонніх проектів	26
	7. Рівень залучення міжнародних агенцій до моніторингу виконання Національного плану дій з гендерної рівності в Україні	27
	8. Ступінь обговорення офіційної допомоги для розвитку на цілі гендерної рівності під час зустрічей, конференцій з питань бюджетної, іншої фінансової підтримки	28
	9. Територіальний розподіл офіційної допомоги для розвитку на підтримку гендерної рівності по областях України (географія діяльності міжнародних донорів)	28
	10. Ступінь застосування гендерних маркерів для оцінювання рівня гендерного інтегрування в програми та проекти, які здійснюються за підтримки донорських агенцій	28
	11. Рівень обговорення питань фінансування гендерної рівності під час урядово- донорських зустрічей в 2012 році	29
IX.	ВИСНОВКИ ПО РЕЗУЛЬТАТАХ ГЕНДЕРНОГО АНАЛІЗУ	31

X. ДОДАТКИ	34
1. Перелік скорочень	34
2. Перелік матеріалів, використаних для базового дослідження.....	36
3. Перелік агенцій, що брали участь у базовому дослідженні.....	40

I. ПЕРЕДМОВА

Базове дослідження було проведено пані **Ларисою Магдюк**, національним консультантом з питань посилення можливостей та відповідальності ключових донорів та партнерів в сфері координації механізмів надання допомоги на підтримку гендерної рівності в Україні, у відповідності до завдань дослідження.

Проведення гендерного аналізу міжнародної допомоги для розвитку у порівнянні з національними зобов'язаннями України щодо забезпечення гендерної рівності було здійснено за ініціативи та при координуванні з боку ООН Жінки, під керівництвом національного координатора програми пані **Оксани Кисельової**, за підтримки регіонального офісу ООН Жінки у Східній Європі та Центральній Азії.

Проведення базового дослідження стало можливим завдяки відкритості та підтримки з боку донорських та виконавчих агенцій, акредитованих в Україні.

Для дослідження були залучені агенції ООН в Україні, в тому числі, Фонд народонаселення ООН (UNFPA/ФН ООН), Програма Розвитку ООН (UNDP/ПРООН), Програма ООН Жінки (UN Women), Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC), Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД (UNAIDS), Світовий Банк (WB/СБ), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Міжнародна організація міграції (IOM/MOM), Міжнародна організація праці (ILO/MOP); Американська агенція міжнародного розвитку (USAID/AMP-США); Канадська агенція міжнародного розвитку (CIDA/KAMP); Шведська агенція міжнародного розвитку (Sida/ШАМР); Делегація Європейського Союзу в Україні (DEU/ДЕС); Швейцарське бюро співробітництва в Україні (SDC/ШБС); НАТО (НАТО); Організація з безпеки та співробітництва в Європі – Координатор проектів ОБСЄ в Україні (OSCE/ОБСЄ); Фонд Ф. Еберта, Німеччина (FES/ФФЕ); Програма МАТРА – Нідерланди (MATRA); інші респонденти, які взяли

участь в експертних опитуваннях, фокус-групах, партнерських зустрічах, а також, надали проектно-програмну інформацію та матеріали стосовно інтегрування гендерної рівності в міжнародні програми в Україні (список учасників в додатку).

II. ПРО СТРУКТУРУ ООН ЖІНКИ

У липні 2010 року Генеральна асамблея ООН створила «ООН Жінки», структуру Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

Створення структури ООН Жінки відбулося під час реформування системи ООН. Для досягнення кращого результату ООН Жінки об'єднала ресурси та мандати чотирьох попередніх окремих структур системи ООН, що працювали виключно в області гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок, зокрема: Відділу з просування жінок (DAW); Міжнародного науково-дослідного та навчального інституту з просування жінок (INSTRAW); Канцелярії спеціального радника з гендерних питань та просування жінок (OSAGI); Жіночого фонду розвитку ООН (UNIFEM).

Пріоритетними завданнями ООН Жінки є:

- підтримка міжурядових структур, таких, як Комісія зі становища жінок, у формуванні політики, світових стандартів і норм;
- надання підтримки державам-членам у виконанні цих стандартів, включаючи надання необхідної технічної та фінансової допомоги тим країнам, які її потребують, та сприяння ефективному партнерству з громадянським суспільством;
- підвищення відповідальності самої системи ООН щодо виконання своїх зобов'язань з досягнення гендерної рівності, включаючи проведення регулярного моніторингу прогресу діяльності системи.

ООН Жінки працює за наступними

напрямами:

- викоренення дискримінації щодо жінок і дівчат;
- розширення прав і можливостей жінок;
- досягнення рівності між жінками та чоловіками, як партнерами та бенефіціарами у сфері розвитку, прав людини, гуманітарних дій, а також миру та безпеки.

ООН Жінки здійснює в Україні програму «Посилення підзвітності щодо фінансування ґендерної рівності (2011 – 2015 рр.)». Програма спрямована на вирішення проблем у сфері фінансування та підзвітності з метою виконання зобов'язань із ґендерної рівності. Програма впроваджується у тісному співробітництві з Європейською Комісією (ЄС), Міжнародним навчальним центром (МНЦ), Міжнародною організацією з праці (МОП) та урядом Іспанії. Вона впроваджується у 15 країнах¹ протягом 3,5 років, починаючи з жовтня 2011 року. Програма ставить за мету впливати на прийняття фінансових рішень і практику донорів та національних партнерів, працюючи з широким колом зацікавлених сторін на національному і міжнародному рівнях.

Загальна мета програми – збільшити обсяг і підвищити ефективність використання донорської допомоги та національних ресурсів на виконання національних зобов'язань із ґендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ГР/РЖ).

Кінцевими результатами програми мають стати:

- Національні плани дій щодо ґендерної рівності, які містять визначені планові завдання, механізми фінансування та виконання, і узгоджені з національними процесами планування і бюджетування.
- Підвищений потенціал національних

урядів щодо виконання зобов'язань із ґендерної рівності та забезпечення пріоритетів жінок у національному плануванні, бюджетних системах і програмуванні.

- Підвищений потенціал і підзвітність донорів та зацікавлених сторін у механізмах координації донорської допомоги на предмет виконання зобов'язань із ґендерної рівності у стабільних та постконфліктних державах.

Виконання зобов'язань щодо забезпечення ґендерної рівності та прав жінок вимагає об'єднання зусиль національних урядів, донорських організацій, громадянського суспільства та агенцій з міжнародного розвитку.

Програма ООН Жінки здійснюється в рамках міжнародного процесу підвищення ефективності зовнішньої допомоги, який передбачає, що удосконалення системи управління допомогою має пришвидшити процес досягнення ґендерної рівності. Програма відповідає міжнародним документам щодо підвищення ефективності допомоги з метою розвитку: Паризькій декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги (ПД, 2005), Аккрському плану дій (АПД, 2008), Пусанському заключному документу «Партнерство для ефективного співробітництва з метою розвитку» (2011) та ін.

III. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА УПОВНОВАЖЕННЯ ЖІНОК В КОНТЕКСТІ НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ

У 1980 році Генеральна Асамблея ООН, Організація з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), до якої входять промислово-розвинені країни світу, прийняли рішення щодо обов'язкового

¹ Ефіопія, Гаїті, Гондурас, Йорданія, Киргизстан, Нікарагуа, ОПТ, Сенегал, Україна, Камерун, Танзанія, Непал, Перу, Болівія та Руанда.

виділення 0,7% валового національного продукту (ВНП) на офіційну допомогу в цілях розвитку (ОДР) для країн, що розвиваються. Було проведено кілька форумів, які сформуливали або оновили зобов'язання держав щодо підвищення ефективності допомоги для розвитку та гендерної рівності, розширення прав і можливостей жінок на міжнародному та національному рівнях:

- Міжнародна конференція з питань фінансування для розвитку, (Монтеррейський консенсус), Монтеррей, Мексика 18-22 березня, 2002 року².
- Перший форум високого рівня з питань гармонізації та узгодження дій щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги (Римська декларація), Рим, Італія, 24-25 лютого, 2003 року³.
- Другий форум високого рівня з питань загального прогресу щодо підвищення ефективності допомоги (Паризька декларація), Париж, Франція, 28 лютого - 2 березня, 2005 року⁴.
- Третій форум високого рівня з питань підвищення ефективності зовнішньої допомоги (Аккраський план дій), Аккра, Гана, 4 вересня, 2008 року⁵.
- Четвертий форум високого рівня з питань підвищення ефективності зовнішньої допомоги («Партнерство для ефективного співробітництва з метою розвитку»), Пусан, Південна Корея, 29 листопада – 1 грудня, 2011 року⁶.

Для цілей базового дослідження більш детальну інформацію представлено про три світових Форуми високого рівня, які вплинули на інтеграцію проблем гендерної рівності в процес підвищення ефективності

допомоги з метою розвитку⁷.

1. Паризька декларація

На Другому форумі високого рівня (Париж, Франція, 28 лютого - 2 березня, 2005 року) донори і одержувачі вперше погодились прийняти спільні зобов'язання і здійснювати взаємне звітування. Паризька декларація накреслила програму того, як підвищити ефективність зовнішньої допомоги, а саме: скоротити дублювання допомоги, організаційні витрати та обсяги неправильно спрямованої допомоги. Мета декларації – поліпшити процеси та якість надання допомоги, а також збільшити її розмір. Суть Паризької декларації (ПД) полягає у зобов'язанні країн-донорів допомогти урядам країн, що розвиваються, сформулювати і привести в дію їхні власні національні плани розвитку, при цьому максимально використовуючи власні системи пріоритетів, планування і виконання.

Паризька декларація зобов'язує сторони, що підписали документ, до виконання п'яти принципів:

Причетність – країни-партнери повинні здійснювати ефективне керування шляхом розробки політики та стратегії з розвитку й координації своєї діяльності, спрямованої на такий розвиток.

Узгодження – всебічна допомога, що її надають донори, повинна ґрунтуватися на національних стратегіях розвитку, діяльності відповідних закладів і процедурах країни-партнера.

Гармонізація – діяльність країн-донорів на більш узгодженій і прозорій основі з підвищеною колективною ефективністю.

Управління, орієнтоване на результат – управління ресурсами й удосконалення орієнтованого на результати процесу прийняття рішень.

Взаємна підзвітність – донори та партнери є підзвітними щодо результатів допомоги, наданої для розвитку.

Більше 100 донорів та країн-партнерів

2 <http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>
3 <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>

4 <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>

5 <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>

6 <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>

7 <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>

підписали Паризьку декларацію. Пізніше ПД була критикована з боку громадськості щодо «технічної» мови, яка не дозволила вирішити проблеми якості допомоги, тобто, як надана допомога має сприяти розв'язанню соціальних проблем, зокрема, стійкого розвитку, подолання бідності, встановлення гендерної рівності тощо.

2. Аккрський план дій

Глави держав, міністри з країн, що розвиваються, країн-донорів, відповідальних за розвиток, і глави багатосторонніх і двосторонніх агенцій розвитку схвалили заяву про покращення, прискорення та поглиблення реалізації Паризької декларації в Аккрі, (Аккра, Гана, 4 вересня, 2008 р.). У Третьому форумі високого рівня представники громадянського суспільства також брали участь, і, таким чином, розширили коло зацікавлених сторін, причетних до розробки програм з надання ефективної допомоги. Учасники 3-го Форуму підкреслили необхідність поглибленого зосередження на досягненні цілей, поставлених у 2005 році, та на визначенні пріоритетних областей для допомоги. Принципи, висунуті в Паризькій декларації і Аккрському плані дій, отримали підтримку з боку громадськості та сприяли зміні на краще у практиках надання допомоги. В Аккрському плані дій визначено, що «...гендерна рівність, повага до прав людини...є наріжними каменями для досягнення сталого впливу на життя і можливості жінок, чоловіків і дітей, особливо, бідних. Дуже важливо, щоб усі політики стосовно вирішення цих проблемних питань здійснювалися у більш послідовний та системний спосіб».⁸

3. Пусанський заключний документ «Партнерство для ефективного співробітництва з метою розвитку»

Більше 3000 делегатів зібралися у Пусані (Південна Корея) з нагоди Четвертого форуму високого рівня з питань підвищення ефективності зовнішньої допомоги (29 листопада –

1 грудня, 2011 року), щоб обговорити ступінь прогресу стосовно реалізації принципів Паризької декларації. Форум завершився підписанням Пусанського заключного документу «Партнерство для ефективного співробітництва з метою розвитку». Глави держав, міністри і представники країн, що розвиваються, та розвинених країн, глави багатосторонніх і двосторонніх агенцій, представники різних організацій громадянського суспільства, приватних, парламентських, місцевих та регіональних організацій визнали, що вони об'єднуються для нового, більш широкого партнерства, заснованого на загальних принципах, спільних цілях та розмежуванні зобов'язань стосовно ефективного розвитку, міжнародного оновленого глобального партнерства в сфері міжнародної допомоги. Гендерна рівність розглядається в заключному документі Форуму, як обов'язкова складова. Так параграф 20 говорить про те, що «Ми повинні активізувати наші зусилля з досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок за допомогою надійних програм розвитку, які ґрунтуються на пріоритетах країни. Скорочення нерівності є необхідною умовою для стійкого і всеосяжного росту і розвитку. З цією метою ми будемо:

а) прискорювати і поглиблювати зусилля, спрямовані на збір, розповсюдження і використання гендерно-дезагрегованих даних для обґрунтування програмних рішень і спрямування інвестицій; державні витрати, в свою чергу, мають бути цільовими і приносити користь як жінкам, так і чоловікам;

б) систематично звертатися до проблем гендерної рівності в рамках взаємного перегляду заходів, які відбуваються в рамках міжнародних та регіональних зобов'язань;

в) систематично звертатися до гендерної рівності та уповноваження жінок (у всіх аспектах наших зусиль) для підтримки миробудування і державотворення».⁹

⁸ Accra Agenda for Action // <http://siteresources.worldbank.org/ACCRAEXT/Resources/4700790-1217425866038/AAA-4-SEPTEMBER-FINAL-16h00.pdf>

⁹ <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/49650173.pdf>

IV. ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ ЩОДО ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

1. Базова інформація

За останні два десятиліття Україна досягла значного прогресу в просуванні гендерної рівності шляхом прийняття основних нормативно-правових актів та застосування інституційних механізмів. Україна ратифікувала Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок та Факультативний протокол до неї, застосувала Пекінську платформу дій, прийняту на Четвертій всесвітній конференції жінок (Пекін, Китай, 1995 р.).

Незважаючи на цей прогрес, у зв'язку з неефективним виконанням різних правових документів та збереженням традиційних стереотипів щодо ролі та обов'язків жінок і чоловіків в сім'ї та суспільстві, принципи гендерної рівності в Україні не впроваджено у відповідності до зобов'язань. В цілому за глобальним індексом гендерної нерівності у 2013 році Україна посіла 64 місце (порівняно із 63-м в 2012 році); 30-у місце – за рівнем участі і можливостей жінок в економічній сфері; 27-е місце – за рівнем освіти жінок; 75-е місце – за рівнем здоров'я та виживання; і тільки 119-е місце – за рівнем політичних уповноважень жінок.¹⁰

Чисельність жінок, зайнятих в державному секторі, складає 76,7 відсотків, однак більшість жінок працює на посадах, які не належать до рівня прийняття рішень. Число жінок на управлінських і керівних посадах незначне, лише 14,2 відсотка (Державна служба статистики, 2012). Спостерігається високий рівень безробіття серед жінок – в першому півріччі 2013 року жінки склали 53,5 % від загальної кількості зареєстрованих безробітних (Державна служба статистики, 2013). Незважаючи на законодавче врегулювання, заробітна плата жінок залишається приблизно на

третину менше ніж у чоловіків.

Реформування пенсійної та податкової систем найбільш чутливо вплинуло на жінок, зокрема, самозайнятих, багатодітних, працюючих в сільському господарстві та жінок з інвалідністю. Попит на жіночі трудові ресурси у високооплачуваних сферах скоротився. За активної підтримки представників релігійних рухів посилилася пропаганда патріархальних стереотипів стосовно розподілу жіночих і чоловічих ролей в приватному і суспільному житті.

Випадки насильства проти жінок, торгівлі людьми залишаються актуальними в Україні.

2. Правові та інституційні засади гендерної рівності в Україні

Відповідно до Пекінської платформи дій, Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок та Цілей розвитку тисячоліття ООН, у 2005 році Україна ухвалила Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні»¹¹. Цей правовий документ, разом із вищезазначеними міжнародними зобов'язаннями, визначає пріоритети та цілі щодо досягнення гендерної рівності в країні. Серед інших положень, Закон передбачає створення національного механізму впровадження політики рівних можливостей (національний гендерний механізм – НГМ), в ньому визначена система органів, зв'язків, документів і правил, що спрямовані на досягнення гендерних цілей. Національний гендерний механізм має сприяти забезпеченню рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, координації гендерної політики, діяльності державних структур та забезпеченню досягнення цілей гендерної рівності.

На початок грудня 2010 року національний гендерний механізм включав законодавчі акти, парламентські та урядові структури (Підкомітет з питань гендерної політики, Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту, обласні державні адміністрації), дорадчі служби (радників з гендерних питань міністрів та голів обласних державних адміністрацій, Міжвідомчу

¹⁰ The Global Gender Gap Report 2013. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf

¹¹ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

раду щодо забезпечення рівних прав жінок і чоловіків) та неурядові організації (гендерні ресурсні центри, обласні гендерні ради, тощо). У 2010 році було призначено гендерного радника прем'єр-міністра України.

У 2010 році в результаті адміністративної реформи відбулося розформування центрального органу виконавчої влади, відповідального за впровадження гендерної політики, – Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту. Процес інституційної реорганізації та розподіл обов'язків тривав 11 місяців (грудень 2010 – листопад 2011 року). Розроблений проект Державної програми з гендерної рівності (2011-2015), як ключовий інструмент, не був затверджений. Повноваження з координування впровадження політики гендерної рівності в Україні було покладено на Міністерство соціальної політики в Україні.

В 2012 році Міністерство соціальної політики поновило роботу Експертної ради з питань дискримінації та Робочу групу з підготовки Державної програми щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні (2013 – 2016 р.). Концепція Державної програми була ухвалена Кабінетом Міністрів України № 1002 від 21.11.2012.

В 2012 році було ухвалено також закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (№ 5207-17; 06.09.2012)¹².

3. Статистика щодо гендерної рівності в Україні

Україна досягла прогресу у напрямку застосування гендерної статистики, відповідно до статей 206(а) і 207(а) Пекінської платформи дій, пріоритетів Європейського Союзу щодо досягнення гендерної рівності, та рекомендацій ЄвроСтату¹³. Гендерні дані та статистика з розподілом за статтю забезпечуються міжнародними ресурсними джерелами, серед них, Світовий економічний форум, Світовий банк, ООН, ЄС, ОБСЄ, МОП,

МОМ, інші.

З 1996 року Державна служба статистики України видає статистичний збірник «Жінки та чоловіки в Україні» один раз на два роки¹⁴. В Україні також ведеться гендерна статистична база даних у відповідності до вимог UNECE/ЄК ООН¹⁵. На сьогоднішній день, Україна збирає дані по 48 з 73 показників ЄК ООН. Тематичні прогалини в статистичних даних стосуються гендерної професійної сегрегації, доступу до ринку праці, проблем гендерного насильства, торгівлі людьми, відмінностей у використанні часу, та відстеження прямого і непрямого фінансування політики гендерної рівності. Важливо відзначити, що питання включення деяких з цих напрямів знаходиться на розгляді уряду.

4. Перешкоди для реалізації політики гендерної рівності в Україні в 2012 р.

Діяльність міжнародних донорських організацій мала враховувати певні перешкоди щодо реалізації політики гендерної рівності в Україні в 2012 році:

Діяльність міжнародних донорських організацій мала враховувати певні перешкоди щодо реалізації політики гендерної рівності в Україні в 2012 році:

- Значне послаблення національного механізму забезпечення гендерної рівності.
- Дискримінація жінок під час працевлаштування; побоювання роботодавців того, що жінки-працівниці будуть виходити у декретні відпустки («декретофобія»).
- Недостатній рівень визнання гендерної нерівності та дискримінації за ознакою статі в українському суспільстві.
- Високий рівень впливу гендерних стереотипів на процеси забезпечення прав і можливостей жінок в усіх сферах соціально-економічного та політичного

¹² <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

¹³ Eurostat is the statistical office of the European Union. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

¹⁴ Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник. – Державна служба статистики України. – 2011.

¹⁵ UNECE/ЄК ООН – United Nations Economic Commission for Europe/Європейська Економічна Комісія ООН.

розвитку (прийняття рішень, політична участь, економічна стабільність, праця, доступ до ресурсів, інше).

- Перешкоди та опір щодо прийняття ґендерних квот.
- Низький рівень ґендерної відповідальності в нових соціальних, освітніх, економічних та інших політиках в Україні.
- Нестача державних статистичних даних з розподілом за статтю; обмеженість відкритого доступу до таких даних.
- Негативний вплив дискримінаційної (сексистської) реклами на визнання і повагу до соціальних, політичних та економічних ролей жінок.
- Погіршення умов для отримання якісної освіти та культурного розвитку в сільських та віддалених районах України.
- Погіршення якості послуг з охорони здоров'я для жінок, особливо в сільських районах.
- Обмеження права на участь чоловіків у вихованні своїх дітей після розлучення.
- Підвищення пенсійного віку для жінок без компенсацій та підвищення розміру мінімальної пенсії, що отримують більша частина жінок пенсійного віку.
- Насильство проти жінок.

V. МЕТА ТА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ БАЗОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою базового дослідження було проведення ґендерного аналізу офіційної допомоги для розвитку у порівнянні з національними зобов'язаннями України щодо ґендерної рівності.

Базове дослідження було проведено з вересня 2012 по березень 2013 року та охоплює фактичні дані за період січень-грудень 2012 року. Дані періоду

2010 – 2011 років було також частково враховано з погляду на терміни реалізації міжнародних програм/проектів. Попередні результати були представлені на донорських зустрічах, тренінгах в листопаді-грудні, 2012 року.

VI. РЕСПОНДЕНТСЬКА ГРУПА

Для базового дослідження було обрано 33 міжнародних агенції на підставі наявної інформації про їх діяльність в Україні: Для дослідження були залучені агенції ООН в Україні, в тому числі, Фонд народонаселення ООН (UNFPA/ФН ООН), Програма Розвитку ООН (UNDP/ПРООН), Програма ООН Жінки (UN Women), Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC), Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД (UNAIDS), Світовий Банк (WB/СБ), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Міжнародна організація міграції (IOM/МОМ), Міжнародна організація праці (ILO/МОП); Американська агенція міжнародного розвитку (USAID/АМР-США); Канадська агенція міжнародного розвитку (CIDA/КАМР); Шведська агенція міжнародного розвитку (Sida/ШАМР); Делегація Європейського Союзу в Україні (DEU/ДЕС); Швейцарське бюро співробітництва в Україні (SDC/ШБС); НАТО (НАТО); Організація з безпеки та співробітництва в Європі – Координатор проектів ОБСЄ в Україні (OSCE/ОБСЄ); Фонд Ф. Еберта, Німеччина (FES/ФФЕ); Програма МАТРА – Нідерланди (MATRA); інші респонденти, які взяли участь в експертних опитуваннях, фокус-групах, партнерських зустрічах, а також, надали проектно-програмну інформацію та матеріали стосовно інтегрування ґендерної рівності в міжнародні програми в Україні (список учасників в додатку).

Програмна/проектна документація була отримана від респондентів під час інтерв'ю, з Інтернет сторінок програм та організацій, з інших доступних джерел (перелік ресурсів в додатку).

VII. МЕТОДОЛОГІЯ

1. *Методологічні підходи*

Основні методологічні підходи, що застосовувалися для базового дослідження включали кабінетне дослідження, вивчення документів, пов'язаних з міжнародними донорськими програмами і проектами в Україні, аналітичний огляд матеріалів стосовно офіційної допомоги для розвитку в Україні у засобах масової інформації, глибинні експертні інтерв'ю посадових осіб, менеджерів, координаторів та експертів з питань гендерної рівності, збір та аналіз даних під час проведення донорських заходів, зустрічей гендерної тематичної групи ООН, донорських координаційних нарад, презентацій проектів з питань гендерної рівності. Конструктивне попереднє спілкування з респондентами сприяло організації необхідних інтерв'ю, отриманню дозволів для доступу до програмно-проектної документації тощо. Повторне спілкування було корисним для уточнення, оновлення даних, для завершення або перевірки даних, що були попередньо зібрані.

2. *Індикатори*

Збір та аналіз даних були організовані зі застосуванням якісних та кількісних показників, запропонованих офісом програми ООН Жінки. У той же час, додаткові показники були розроблені національним консультантом з проведення базового дослідження з урахуванням місцевої специфіки і застосовані до збору та аналізу даних.

Базові індикатори були включені в анкету для проведення інтерв'ю (див. Додаток), та застосовані під час вивчення і аналізу документів програм/проектів, заходів тощо. Дані було відібрано з визначенням на кінець 2012 року.

Були використані наступні кількісні та якісні показники:

a) *Кількісні:*

- Кількість агенцій, що інтегрують концепцію гендерної рівності в своїх

проектах/програмах.

- Обсяг фінансової допомоги для виконання державних зобов'язань щодо гендерної рівності та уповноваження жінок (визначення на кінець 2012 року).

b) *Якісні:*

- Рівень відповідності зобов'язань міжнародних донорських організацій державним пріоритетам щодо забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків в Україні.
- Ступінь інтегрування концепції гендерної рівності в програмні документи та політику надання офіційної допомоги для розвитку (ОДР) в Україні.
- Ступінь інтегрування гендерних питань в діалог донорських організацій, які надають ОДР.
- Ступінь гендерного інтегрування в програмно-проектні матеріали; ступінь застосування експертного досвіду для розробки, моніторингу, оцінювання двосторонніх та багатосторонніх проектів.
- Рівень залучення міжнародних агенцій до моніторингу виконання Національного плану дій з гендерної рівності в Україні¹⁶.
- Ступінь обговорення офіційної допомоги для розвитку на цілі досягнення гендерної рівності під час зустрічей, конференцій з питань бюджетної, іншої фінансової підтримки.
- Рівень проведення урядово-донорських зустрічей для обговорення питань підтримки гендерної рівності в 2012 році; визначення місця для участі прибічників (адвокатів) гендерної рівності.

c) *Додаткові показники:*

- Територіальний розподіл офіційної допомоги для розвитку на підтримку

¹⁶ З 2006 року в Україні застосовується Державна програма з забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків, що розробляється та ухвалюється на певні періоди реалізації. Поняття «Національний план дій з гендерної рівності» офіційно не застосовується.

гендерної рівності по областях України (географія діяльності міжнародних донорів.

- Ступінь застосування гендерних маркерів для оцінювання рівня гендерного інтегрування в програми та проекти, які здійснюються за підтримки донорських агенцій.

VIII. РЕЗУЛЬТАТИ БАЗОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Базове дослідження було проведено у вересні 2012 року – березні 2013 року. На основі зібраних даних стало можливим узагальнити інформацію щодо:

- стратегій та планів реалізації донорських програм/проектів, спрямованих на вирішення проблем гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок;
- відповідності пріоритетів міжнародних програм до національних зобов'язань стосовно забезпечення рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків в Україні;
- обсягів офіційної допомоги для розвитку, яка спрямована на вирішення проблем гендерної рівності, та ступеню доступності інформації;
- ступеню координації серед міжнародних агенцій (на кінець 2012 року).

Відсутність доступу до інформації потрібної для відповідей на деякі показники було рекомендовано донорам взяти до уваги для подальшого удосконалення офіційної допомоги для розвитку.

1. Кількість агенцій, що інтегрують концепцію гендерної рівності в свої проекти/програми.

Загальну кількість міжнародних агенцій, що надають допомогу для розвитку, було неможливо чітко підрахувати в 2012 році через такі причини: неоднорідний формат агенцій,

що надають допомогу для розвитку; особливості та відмінності у реєстрації; наявність різних державних установ, що відповідають за реєстрацію міжнародних програм, проектів, агенцій (Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Міністерство юстиції, інші). В Україні міжнародну допомогу для розвитку в 2012 році було надано урядами іноземних країн через їх посольства в Україні (71 посольство)¹⁷; агентствами з міжнародного розвитку (наприклад, Американське агентство міжнародного розвитку, Канадське агентство міжнародного розвитку; Швецьке агентство міжнародного розвитку, Ізраїльське агентство міжнародного розвитку, інші)¹⁸; через фонди організації, що надають грантову допомогу (наприклад, Фонд Ф. Еберта, Канадський фонд місцевих ініціатив, інші); через агенції ООН (наприклад, Програма розвитку ООН, Програма ООН Жінки, Фонд народонаселення ООН, інші); через представництва та делегації (наприклад, Делегація Європейського Союзу в Україні); банки розвитку – Європейський банк реконструкцій та розвитку (ЄБРР), Міжнародний банк реконструкцій та розвитку (МБРР)¹⁹; через міжнародні благодійні організації (Український жіночий фонд; Міжнародний фонд «Відродження» тощо); через приватні фонди (Фонд Ч.С. Мотта; Фонд С. Баторі). За даними з різних джерел, в Україні існує понад 30 донорських організацій/агентств міжнародного розвитку, що надають офіційну допомогу для розвитку²⁰.

Міністерство економічного розвитку та торгівлі України відповідає за реєстрацію проектів міжнародної технічної допомоги для розвитку. **В 2012 році було зареєстровано 244 проекти**²¹ за підтримки різних міжнародних донорських організацій/агентств, в тому числі: 134

¹⁷ <http://www.embassypages.com/ukraine>

¹⁸ Не всі уряди зарубіжних країн мають представництва агентств міжнародного розвитку в Україні; деякі надають допомогу через посольства, інші організації.

¹⁹ Дивиться Перелік скорочень в додатку.

²⁰ <http://gefua.net/uk/links/donors.html>

²¹ http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=45571 – період доступу – 5-8 березня, 2013 р. З квітня 2013 року доступ до документу «Перелік діючих проектів міжнародної технічної допомоги, що реалізуються в Україні та пройшли державну реєстрацію (перереєстрацію) у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України станом на 01.03.2013» доступне в Міністерстві економічного розвитку та торгівлі (за запитом).

проекти – за підтримки ЄС; 52 проекти – за підтримки уряду США; 11 проектів – за підтримки різних програм ООН; 9 проектів – за підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку; 8 проектів – за підтримки уряду Федеративної республіки Німеччина; 5 проектів – за підтримки МБРР; 3 проекти – за підтримки уряду Швейцарської конфедерації; 3 проекти – за підтримки уряду Королівства Швеції; 2 проекти – за підтримки уряду Королівства Данії; 2 проекти – за підтримки уряду Королівства Нідерландів; 1 проект – за підтримки уряду Японії. Практичні підтвердження прямого або непрямого інтегрування політики гендерної рівності були отримані у 24 проектах (9.8%) із загальної кількості зареєстрованих проектів (244 проекти).

Для проведення базового дослідження **було відібрано 33 агенції**, які надають офіційну допомогу для розвитку в Україні. Серед них: ООН – 10; програми за підтримки країн Північної Америки (США, Канада) – 5; НАТО – 1; за підтримки Європейського Союзу – 15; за підтримки держав азіатського регіону – 2.

Програми/проекти за підтримки через посольства (10): посольства Австрії, Королівства Данії, Фінляндії, Федеративної республіки Німеччини, Великої Британії, Королівства Норвегії, Королівства Нідерландів (Матра), Ізраїлю (Машав, ВГЖО «Проект Кешер»), Російської

Федерації, Японії.

Міжнародні агентства розвитку (6): Агентства міжнародного розвитку США, Канади, Швеції, Швейцарії, Німеччини, Ізраїлю.

Представництва в Україні (12): Делегація Європейського Союзу в Україні; Координатор проектів ОБСЄ в Україні; НАТО; Представництво ООН в Україні (9), в тому числі, програма ООН Жінки, ПРООН, Фонд народонаселення ООН, Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД (UNAIDS), Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC), Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація міграції (МОМ), Світовий банк (СБ), Міжнародна фінансова корпорація (МФК).

Фонди (5): Канадський фонд місцевих ініціатив (КФМІ); Фонд Фрідріха Еберта, Фонд Генріха Бюлля (Німеччина); Міжнародний Фонд «Відродження» (МФВ); Український жіночий фонд (УЖФ).

Інтерв'ю були проведені з 21 представником/представницею з 12 установ; письмові відповіді на запит від Програми ООН Жінки надійшли від 14 респондентів; документи всіх 33 респондентів було розглянуто, проаналізовано. Іншу інформацію було отримано з відкритих ресурсів (Інтернет сторінок, зустрічей, офіційних презентацій тощо).

Базовий висновок 1

Відсутність єдиного державного реєстратора донорських організацій в Україні унеможливає визначення точної кількості донорських організацій, програм, проектів тощо. Офіційна допомога для розвитку надається через 71 посольство іноземних країн в Україні, а також, міжнародними агентствами розвитку, фондами, організаціям, що надають гранти (понад 30, за даними неурядових досліджень). В 2012 році було офіційно зареєстровано 244 проекти за підтримки міжнародної технічної допомоги. Практичні підтвердження прямого або непрямого інтегрування політики гендерної рівності були отримані у 24 проектах (9.8%) із загальної кількості зареєстрованих проектів (244 проекти). Тридцять три агенції було відібрано для проведення базового дослідження.

2. Рівень відповідності зобов'язань міжнародних донорських організацій державним пріоритетам щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні.

До листопада 2012, мали місце певні труднощі в отриманні даних за даним індикатором. Респонденти не могли визначити ступінь відповідності цілей міжнародних агентств щодо ґендерної рівності до національних зобов'язань щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні, тому що не існувало чітко визначених національних пріоритетів в той період. 21 листопада 2012 року Кабінет міністрів України ухвалив Концепцію Державної програми щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні до 2016 року, в якій було визначено 12 пріоритетних завдань для державної політики ґендерної рівності в Україні²².

- а) **Національні пріоритети щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні**²³.
- Удосконалення законодавства з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема, шляхом приведення його у відповідність до міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу (включаючи законодавство з протидії насильству).
 - Здійснення заходів щодо виконання положень «Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй», зокрема, в частині забезпечення ґендерної рівності.
 - Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань запровадження європейських стандартів рівності співробітників у сфері праці серед роботодавців.
 - Здійснення заходів щодо скорочення ґендерного розриву в рівні заробітної плати жінок і чоловіків.
 - Проведення інформаційних

кампаній з метою висвітлення питань рівного розподілу сімейних обов'язків та відповідальності між жінками і чоловіками.

- Здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок підприємницької діяльності. При цьому особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами.
 - Підвищення рівня освіти фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
 - Виконання на постійній основі робіт із впровадження ґендерних підходів у систему освіти.
 - Проведення інформаційних кампаній за участю засобів масової інформації, закладів культури та навчальних закладів з метою подолання стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка.
 - Розроблення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та вжиття необхідних заходів за результатами розгляду випадків такої дискримінації.
 - Виконання договірних та інших міжнародних зобов'язань у частині забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
 - Залучення до виконання завдань, передбачених Програмою, міжнародних та громадських організацій, діяльність яких спрямована на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
- б) **Пріоритетні тематичні напрями надання офіційної допомоги для розвитку на досягнення ґендерної рівності в Україні**

Під час базового дослідження були визначені наступні пріоритетні тематичні напрями надання офіційної допомоги для розвитку на досягнення ґендерної рівності

²² <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1002-2012-%D1%80>
²³ Там само.

в Україні міжнародними агентствами:

- **Посилення національного механізму забезпечення гендерної рівності – десять агентств (30.3%)**, в тому числі, Програма розвитку ООН (ПРООН), Агентство міжнародного розвитку США (АМР США), Міжнародна організація праці (МОП), Делегація Європейського Союзу, Фонд народонаселення ООН (ФН ООН), Світовий банк (СБ), Міжнародний фонд «Відродження» (МФВ), Посольство Королівства Норвегії, Посольство Великої Британії, Організація безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)²⁴.
- **Децентралізація, муніципальний розвиток – п'ять агентств (15.2%)**, в тому числі, Делегація ЄС, Організація міжнародного співробітництва Німеччини (GIZ), Канадське агентство міжнародного розвитку (КАМР), Канадській фонд місцевих ініціатив, Швейцарське бюро співробітництва (ШБС).
- **Гендерне бюджетування** – три агентства (9.1%), в тому числі, Програма ООН Жінки, Фонд Фрідріха Еберта (ФФЕ), Швецьке агентство міжнародного розвитку (ШАМР).
- **Посилення економічної стабільності жінок та розвиток жіночого підприємництва – дванадцять агентств (36.4%)**, серед них, Посольство Австрії, АМР США, КАМР, Канадській фонд місцевих ініціатив (КФМІ), ШАМР, СБ, МФК, МОП, ШБС, GIZ, Український жіночий фонд (УЖФ), ВГЖО «Проект Кешер».
- **Гендерна рівність в сфері праці – 14 агентств (42.4%)**, серед них, Делегація ЄС, МОП, КАМР, ШАМР, ШБС, АМР-США, ВГЖО «Проект Кешер», МАШАВ (Ізраїль), ОБСЄ, ФН ООН, Посольство Федеративної Республіки Німеччина, Посольство Фінляндії, Посольство Австрії, УЖФ.
- **Підтримка жінок в сільській місцевості та в агроекономічному секторі; харчова безпека – дев'ять агентств (27.3%)**, зокрема, КАМР, Канадській фонд місцевих ініціатив, МАШАВ (Ізраїль), АМР-США, ШБС, МОП, МФК, Посольство Фінляндії, Посольство Федеративної Республіки Німеччина.
- **Права жінок та дівчат на освіту – дев'ять агентств (27.3%)**, в тому числі, Делегація ЄС, МАШАВ (Ізраїль), АМР-США, КАМР, Програма ООН Жінки, ПРООН, Посольство Австрії, Посольство Російської Федерації, ВГЖО «Проект Кешер».
- **Гендерна рівність та протидія корупції – п'ять агентств (15.2%)**, в тому числі, ОБСЄ, Делегація ЄС, КАМР, МОП, ПРООН.
- **Гендерно-відповідальна судова реформа, доступ до правосуддя жінок та дівчат – п'ять агентств (15.2%)**, в тому числі, Посольство ФРН, ШБС, КАМР, МФВ, УЖФ.
- **Політичне уповноваження жінок, активізація участі жінок у прийнятті політичних рішень, у виборах (як кандидати та виборці) – шість агентств (18.2%)**, в тому числі, ОБСЄ, Делегація ЄС, КАМР, АМР-США, ПРООН, УЖФ.
- **Просування жінок на рівень прийняття рішень на національному, обласному, муніципальному, селищному рівнях – сім агентств (21.2%)**, зокрема, Делегація ЄС, МАШАВ (Ізраїль), АМР-США, КАМР, ШАМР, УЖФ, ВГЖО «Проект Кешер».
- **Захист прав жінок і дівчат (комплексний пріоритет, включаючи, усунення дискримінації, сексистської реклами тощо) – двадцять два агентства (66.7%)**, в тому числі, Делегація ЄС, ФН ООН, ШБС, КАМР, МАТРА, АМР-США, UNAIDS, Програма ООН Жінки, МОП, НАТО, ОБСЄ, ПРООН, СБ, МОМ,

24

Пояснення до скорочень надані в переліку скорочень у додатку.

- Посольства Королівства Норвегії, Великої Британії, ФРН, Фінляндії, Фонд Г.Бьолля, ФФЕ, МФВ, УЖФ.
- **Запобігання домашньому насильству – дванадцять агентств (36.4%)**, в тому числі, АМР-США, МАТРА, МОМ, ОБСЄ, ФН ООН, ООН Жінки, ШАМР, Посольства Фінляндії, Великої Британії, ФРН, ВГЖО «Проект Кешер», Канадській фонд місцевих ініціатив.
 - **Гендерний баланс у розподілі сімейних ролей – чотири агентства (12.1%)**, в тому числі, Делегація ЄС, спеціальний проект ФН ООН, КАМР та ШАМР (як інтегрований компонент).
 - **Врегулювання жіночої міграції та протидія торгівлі жінками та дівчатами - сім агентств (21.2%)**, в тому числі, Посольства Королівства Данії, Фінляндії, ОБСЄ, МОМ, АМР-США, ШБС, ВГЖО «Проект Кешер».
 - **Здоров'я жінок (репродуктивне) – дев'ять агентств (27.3%)**, в тому числі, Організація міжнародного співробітництва (GIZ, Німеччина), UNODC, UNAIDS, ПРООН, ФН ООН, АМР-США, ШБС, МФВ, УЖФ.
 - **Профілактика та зменшення наркотичної залежності, ВІЛ/СНІД серед жінок і чоловіків – п'ять агентств (15.2%)**, в тому числі, UNAIDS, UNODC, ФН ООН, Фонд Г. Бьолля, Організація міжнародного співробітництва (GIZ, Німеччина).
 - **Проблеми жінок в пенітенціарних установах, гендерні аспекти кримінальної юстиції, профілактика девіантної поведінки жінок та дівчат – чотири агентства (12.1%)**, в тому числі, ШБС, ЮНОДК, ФН ООН, МФВ.
 - **Гендерні аспекти сталого розвитку та екологічної безпеки; заохочення жінок до участі в енергозбереженні – п'ять агентств (15.2%)**, в тому числі, ОБСЄ, НАТО, КАМР, ШБС, Організація міжнародного співробітництва (GIZ, Німеччина).
 - **Підтримка виконання завдань щодо Цілей Розвитку Тисячоліття (Гендерна рівність) – тридцять три агентства (100%)**.
 - **Активність жінок в сферах забезпечення суспільної безпеки та миру – два агентства (6.1%)**, зокрема, ОБСЄ, НАТО.

Таблиця 1

Відповідність зобов'язань міжнародних донорських організацій пріоритетам Концепції Державної програми щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні до 2016 року.

Кількість агентств та % респондентів (з 33 респондентських груп)

#	Пріоритети донорів	Пріоритети Концепції	Кількість донорів	% (з 33)
1.	Посилення національного механізму забезпечення гендерної рівності	Удосконалення законодавства з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема, шляхом приведення його у відповідність до міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу (включаючи законодавство з протидії насильству).	10	30.3
2.	Децентралізація, муніципальний розвиток	-	5	15.2
3.	Гендерне бюджетування	Здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок підприємницької діяльності. При цьому особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами.	3	9.1
4.	Посилення економічної стабільності жінок та розвиток жіночого підприємництва	Здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок підприємницької діяльності. При цьому особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами.	12	36.4
5.	Гендерна рівність в сфері праці	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань запровадження європейських стандартів рівності співробітників у сфері праці серед роботодавців. Здійснення заходів щодо скорочення гендерного розриву в рівні заробітної плати жінок і чоловіків.	14	42.4
6.	Підтримка жінок в сільській місцевості та в агроекономічному секторі; харчова безпека	Здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок підприємницької діяльності. При цьому особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами.	9	27.3
7.	Права жінок та дівчат на освіту	Виконання на постійній основі робіт із впровадження гендерних підходів у систему освіти.	9	27.3
8.	Гендерна рівність та протидія корупції	-	5	15.2

9.	Гендерно-відповідальна судова реформа, доступ до правосуддя жінок та дівчат	Розроблення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та вжиття необхідних заходів за результатами розгляду випадків такої дискримінації.	5	15.2
10.	Політичне уповноваження жінок, активізація участі жінок у прийнятті політичних рішень, у виборах (як кандидати та виборці)	Здійснення заходів щодо виконання положень «Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй», зокрема, в частині забезпечення гендерної рівності.	6	18.2
11.	Просування жінок на рівень прийняття рішень на національному, обласному, муніципальному, селищному рівнях	Здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок для участі у прийнятті управлінських рішень та навичок підприємницької діяльності. При цьому особливу увагу слід приділити жінкам із сільської місцевості, представникам національних меншин та жінкам з особливими потребами.	7	21.2
12.	Захист прав жінок і дівчат (комплексний пріоритет, включаючи, усунення дискримінації, сексистської реклами тощо)	Розроблення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та вжиття необхідних заходів за результатами розгляду випадків такої дискримінації.	22	66.7
13.	Запобігання домашньому насилльству	-	12	36.4
14.	Гендерний баланс у розподілі сімейних ролей	Проведення інформаційних кампаній з метою висвітлення питань рівного розподілу сімейних обов'язків та відповідальності між жінками і чоловіками.	4	12.1
15.	Врегулювання жіночої міграції та протидія торгівлі жінками та дівчатами	-	7	21.2
16.	Здоров'я жінок (репродуктивне)	-	9	27.3
17.	Профілактика та зменшення наркотичної залежності, ВІЛ/ СНІД серед жінок і чоловіків	-	4	12.1
18.	Проблеми жінок в пенітенціарних установах, гендерні аспекти кримінальної юстиції, профілактика девіантної поведінки жінок та дівчат	-	3	9.1
19.	Гендерні аспекти сталого розвитку та екологічної безпеки; участь жінок в енергозбереженні	-	5	15.2
20.	Підтримка виконання завдань щодо ЦРТ (гендерна рівність)	Здійснення заходів щодо виконання положень «Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй», зокрема, в частині забезпечення гендерної рівності.	33	100%
21.	Активність жінок в сферах забезпечення суспільної безпеки та миру	-	2	6.1%

Порівняльний аналіз показав, що між національними та міжнародними пріоритетами щодо підтримки та розвитку ґендерної рівності в Україні протиріч немає. **Дванадцять (57.1%) з двадцяти одного пріоритету донорських організацій узгоджені із національними пріоритетами** (див. Таблицю 1).

а) Відповідність спостерігається за такими напрямками (12 напрямків, 57.1%):

- Посилення національного механізму забезпечення ґендерної рівності.
- Ґендерне бюджетування.
- Ґендерний баланс у розподілі сімейних ролей.
- Ґендерно-відповідальна судова реформа, доступ до правосуддя жінок та дівчат.
- Політичне уповноваження жінок, активізація участі жінок у прийнятті політичних рішень, у виборах (як кандидати та виборці).
- Просування жінок на рівень прийняття рішень на національному, обласному, муніципальному, селищному рівнях.
- Підтримка жінок в сільській місцевості та в агроекономічному секторі; харчова безпека.
- Права жінок та дівчат на освіту.
- Посилення економічної стабільності жінок та розвиток жіночого підприємництва.
- Ґендерна рівність в сфері праці.
- Захист прав жінок і дівчат (комплексний пріоритет, включаючи, усунення дискримінації, сексистської реклами тощо).
- Підтримка виконання завдань ЦРТ (ґендерна рівність).

Проте, було визначено певні особливості або відмінності у тематичному охопленні з боку обох сторін.

б) Пріоритети донорських організацій відмінні від національних пріоритетів, визначених в Концепції Державної програми до 2016 року (9 напрямків, 42.9%):

- Профілактика та зменшення наркотичної залежності, ВІЛ/СНІД серед жінок і чоловіків.
- Проблеми жінок в пенітенціарних установах, ґендерні аспекти кримінальної юстиції, профілактика девіантної поведінки жінок та дівчат.
- Децентралізація, муніципальний розвиток.
- Ґендерна рівність та протидія корупції.
- Ґендерні аспекти сталого розвитку та екологічної безпеки.
- Врегулювання жіночої міграції та протидія торгівлі жінками та дівчатами.
- Здоров'я жінок (репродуктивне).
- Запобігання домашньому насильству.
- Активність жінок в сферах забезпечення суспільної безпеки та миру.

в) Причини часткових розбіжностей у пріоритетах щодо ґендерної рівності в донорських та національних програмах:

- В грудні 2010 року відбулися зміни в системі центральної виконавчої влади: Указ Президента України «Про оптимізацію органів центральної виконавчої влади» (№. 1085/2010; від 09.12.2010). В результаті процесу оптимізації відбулися зміни в координаційному та інституційному механізмі забезпечення ґендерної рівності²⁵.
- Іншою причиною є обмеженість у фінансуванні з боку держави політики ґендерної рівності. Фінансування програмних заходів буде розпочато в 2014 році, при тому, що програма починається в 2013 році. Загальний бюджет Державної програми²⁶ дорівнює приблизно \$747,426.2527; фінансування з інших джерел

²⁵ Указ Президента України № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади». www.president.gov.ua

²⁶ Джерело інформації: офіційні публічні презентації Міністерства соціальної політики України (були доступні під час офіційних зустрічей).

²⁷ Дані представлені в еквіваленті до гривні (перераховано за курсом 1 дол. США = 8,0 грн.)

- \$365, 471.0028. Таким чином, до Державної програми (до 2016) року увійшли напрямки, що мають найбільшу актуальність в період реалізації програми.
- Гендерні пріоритети програм міжнародної допомоги для розвитку були визначені враховуючі результати гендерного аналізу, багатоцільових досліджень українських реалій, проведених міжнародними організаціями та незалежними аналітиками і експертами.
- Після ухвалення Концепції Державної програми міжнародні агенції розпочали вивчення та обговорення національних пріоритетів забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків в Україні.

Базовий висновок 2

В 2012 році Кабінет Міністрів України ухвалив Концепцію Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні до 2016 року, в якій було визначено 12 пріоритетних завдань для державної політики гендерної рівності. В 2012 році міжнародні агентства надавали допомогу на цілі гендерної рівності по 21 напрямку. Дванадцять (57.1%) з двадцяти одного пріоритету донорських організацій узгоджені із національними пріоритетами. Дев'ять (42.9%) з двадцяти одного пріоритету донорських організацій відмінні від національних пріоритетів, визначених в Концепції Державної програми до 2016 року. Діапазон тематичного охоплення гендерної проблематики у програмах за підтримки офіційної допомоги для розвитку більший у порівнянні з завданнями, визначеними в Концепції Державної програми до 2016 року.

3. Обсяг фінансової допомоги, спрямованої на виконання національних зобов'язань України щодо гендерної рівності та уповноваження жінок (дані на кінець 2012 року).

Під час проведення дослідження було визначено, що не всі донори змогли відкрито представити фінансову інформацію щодо підтримки політики гендерної рівності.

Це було пояснено наступним: (а) фінансова інформація по конкретних міжнародних програмах/проектах може бути отримана за спеціальним запитом з боку урядових структур; (б) визначення фінансової

інформації для підтримки гендерних складових в проектах/програмах в 2012 році не було можливим, тому що проектне фінансування заплановано на трьох-п'ятирічні періоди без специфікації гендерної складової; (с) в багатьох проектах/програмах фінансування гендерної складової здійснюється за інтегрованим принципом, не визначеним окремою статтею.

Однак наступні базові підходи в політиці фінансування гендерної складової були визначені під час дослідження:

- a) **Спеціальні гендерні програми** – бюджети програм повністю спрямовані на підтримку гендерної

рівності (12 агентств – 36.4%).

- b) **Політика визначення частини бюджету в відсотках** до загального бюджету програми/ проекту (3 агентства – 9.1%).
- c) Політика **фінансування ґендерної рівності як наскрізної складової** в програмах та проектах (33 агентства – 100%).

Дані ґендерного аналізу, що наведені нижче, надають приклади базових підходів в політиці фінансування ґендерної рівності в 2012 році.

- a) **Спеціальні ґендерні програми, бюджети яких повністю спрямовані на досягнення цілей ґендерної рівності.**

До кінця 2012 року в Україні у політиках і практиках міжнародних агенцій були спостережені тенденції до скорочення спеціальних програм та проектів, спрямованих на підтримку забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні.

а) 3 тридцяти трьох респондентів 12 агентств (36.4%) повідомили про фінансування спеціальних програм/ проектів на підтримку ґендерної рівності, в тому числі:

- **Програма ООН Жінки** «Посилення підзвітності щодо фінансування ґендерної рівності (ФґР) – партнерство ЄК і ООН з ґендерної рівності» (2011-2015 рр.); бюджет програми – 510 000,00 доларів США.
- **Український жіночий фонд**²⁹ – бюджет 170 756,00 доларів США було витрачено на надання 10 спеціальних грантів на підтримку ініціатив жіночих організацій в 2011 році (звіту за 2012 рік у період дослідження не було).
- **ПРООН.** Спеціальний проект «Посилення національного ґендерного механізму»; бюджет – 150 000,00 доларів США (з внутрішніх ресурсів ПРООН;

завершено в 2012 р.).

- **Швецьке агентство міжнародного розвитку (ШАМР)/ Рада Європи.** Проект «Запобігання та подолання насильства проти жінок та домашнього насильства в Україні»; бюджет проекту: 1 255 555,00 євро (2012-2015 рр.).
- **Проект Швецького агентства міжнародного розвитку (ШАМР).** «ґендерний мейнстримінг в Україні»; бюджет – 4 400 000,00 SEK в 2010-2012 р.; 2 700 000,00 SEK в 2012 р.
- **ПРООН – ЄС – ШАМР.** Проект «Рівні можливості і права жінок в Україні» (вересень, 2008 – вересень, 2011); бюджет – 2 415 993,00 доларів США (партнери: шість міністерств України, Верховна Рада України).
- **Фонд Ф. Еберта.** Проект «ґендерне бюджетування на місцевому рівні». Бюджет - 30 000,00 євро в 2012 р.
- **Швейцарське бюро співробітництва (ШБС).** (a) Програма «Здоров'я матері та дитини, Україна. Фаза II», 2011 – 2015; бюджет – 6,3 млн. CHF; (b) «Комунікації щодо зміцнення репродуктивного здоров'я та здоров'я матері і дитини», грудень, 2012 – листопад, 2015; бюджет – 3 млн. CHF; (c) «Комплексна медична допомога при небажаній вагітності (Фаза II) », 2011 – 2014; бюджет – 1,2 млн. CHF.
- **Всеукраїнська жіноча громадська організація «Проект Кешер»** – це спеціальна програма для забезпечення інтересів і потреб жінок в різних сферах діяльності, запобігання насильству, дискримінації тощо; КЕШЕР має представництва в 45 містах України (інформації щодо бюджету немає у відкритому доступі).
- **Канадський фонд місцевих ініціатив.** Проект «ґендерне інтегрування в сферу соціально-економічного розвитку», 2011-2012 р.; бюджет – 14 000,00 доларів Канади.
- **Комітет з ґендерних перспектив**

29 http://uwf.kiev.ua/report_UWF_eng_2011.pdf

НАТО (з травня 2009 року). Проведено спеціальні тренінги для командного персоналу в 2011 році за темою «Яким чином гендер може вплинути на зміни в системі забезпечення безпеки?» (інформації щодо бюджету немає у відкритому доступі).

- **ОБСЄ.** Проект з протидії торгівлі людьми та домашньому насильству³⁰ (інформації щодо бюджету немає у відкритому доступі).
- **ОБСЄ.** Аналітичний звіт за результатами дослідження умов для розвитку економічних можливостей жінок в Україні як фактора, що сприяє гендерній рівності (за ініціативи Мінсоцполітики та за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні); (інформації щодо бюджету немає у відкритому доступі).³¹
- **Проект за підтримки ЄС «Знову до роботи: реінтеграція матерів і батьків до професійного життя після відпустки по догляду за дитиною»** (2012-2015 рр.; бюджет – 559 233,00 євро).³²
- **Проект за підтримки ЄС «Розширення прав і можливостей жінок в сільській місцевості Івано-Франківської області в бізнесі у секторі зеленого туризму»** (2011-2013 рр., бюджет – 132 978,00 євро).³³

b) **Політика визначення частини бюджету у відсотках до загального бюджету програми/проекту.**

Політика визначення частини бюджету у відсотках до загального бюджету програми/проекту встановлюється програмами донорських агентств, котрі є обов'язковими для виконання; вони враховуються під час планування, виконання, моніторингу, оцінювання результатів та звітування. **Відповідні практики були визначені в трьох агентствах (9.1%) з 33 респондентів, зокрема в АМР-США, в**

КАМР та в ШБС.

- Незважаючи на те, що в **Агентстві міжнародного розвитку США** немає спеціальних врегулювань стосовно виділення спеціального фінансування на цілі гендерної рівності, застосовуються так звані «гендерні атрибуції (Gender Attribution)»³⁴. Фінансування визначається на стадії планування та відображається в операційних планах. В середньому, на гендерну рівність було витрачено: в Україні – 3%³⁵; в Білорусі – 5%; в Молдові – 4%.
- **Канадське агентство міжнародного розвитку** має зобов'язання витратити до 10% бюджету проектів на інтегрування гендерної рівності. Виходячи з цього, КАМР витрачає, в середньому, 500 000,00 – 700 000,00 канадських доларів у рік на гендерне інтегрування в проектні ініціативи.
- **Швейцарське бюро співробітництва** витрачає від 1-2% до 12% на інтегрування гендерної складової в програми/проекти.
- c) **Політика фінансування гендерної рівності як наскрізної складової в програмах та проектах.**

Всі 33 агентства (100%), що взяли участь в базовому дослідженні, підтвердили, що вони застосовують політику фінансування гендерної складової в проектах і програмах в Україні. Приклади, що наведені в *Таблиці 2*, надані представниками МОП, Спільної програми ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД (UNAIDS), Канадського агентства міжнародного розвитку (КАМР).

30 <http://www.osce.org/ukraine/43371>

31 <http://www.osce.org/uk/ukraine/100200>

32 <http://znovudoroboty.org.ua/ua/pro-nas/pro-proekt>

33 http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=45571 Період доступу – 5-8 березня, 2013 р.

34 USAID Policy. Gender Equality And Female Empowerment Policy. March, 2012/ http://transition.usaid.gov/our_work/policy_planning_and_learning/documents/GenderEqualityPolicy.pdf

35 Там само.

Таблиця 2

<p>Міжнародна організація праці (МОП)</p> <p>До 2012 року в МОП було реалізовано чотири проекти в сфері захисту права людини на працю, посилення соціального діалогу, регулювання трудової міграції, скорочення ВІЛ/СНІД, з включенням гендерної проблематики. Сумарний бюджет складав приблизно 500 000,00 доларів США.</p>
<p>Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД</p> <p>В 2012-2013 було надано технічну та експертну підтримку уряду для розробки Державної соціальної програми щодо попередження ВІЛ/СНІДу у 2014-2018 рр. В рамках цієї підтримки було проведено національні консультації, круглі столи, робочі групи інші заходи з бюджетом 10 000,00 доларів США.</p>
<p>Канадське агентство міжнародного розвитку (КАМР)</p> <p>КАМР профінансувало проект НДІ² «Моніторинг виборів для розвитку можливостей» (2012 - 2013). Велику увагу в проекті надано участі жінок в виборах. Бюджет проекту – 607 000,00 канадських доларів.</p>

Базовий висновок 3

Для фінансування цілей гендерної рівності застосовується, принаймні, три типи політик: а) спеціальні програми з гендерної рівності; б) фінансування за визначеним відсотком від загального бюджету; с) фінансування гендерної рівності як наскрізної складової в програмах та проектах. Усі 33 респонденти (100%), що взяли участь в базовому дослідженні, підтвердили, що вони застосовують політику фінансування гендерної рівності, як наскрізної складової в проектах і програмах в Україні; з 33 респондентів 12 (36.4%) повідомили про фінансування спеціальних програм/проектів на підтримку гендерної рівності; в 3 агентствах (9.1%) з 33 респондентів було визначено політику виділення частини бюджету у відсотках до загального бюджету програми/проекту.

4. Ступінь інтегрування концепції гендерної рівності в програмні документи та політику надання офіційної допомоги для розвитку в Україні.

Інформація за даним індикатором була отримана під час інтерв'ю з керівниками, координаторами, експертами агентств-респондентів. Гендерна рівність є обов'язковою наскрізною складовою; ці зобов'язання відображені в програмних документах міжнародних агенцій в Україні.

Кожен проект і програма ООН в Україні застосовують Рамкову програму ООН з надання допомоги в цілях розвитку (United Nations Development Assistance Framework/UNDAF), що регулює діяльність у відповідності до національних пріоритетів розвитку. UNDAF є ключовим інструментом для підвищення узгодженості дій як між самими програмами ООН, так і між ООН та національним урядом. Гендерна рівність є одним з п'яти принципів, що мають бути інтегровані в програми ООН з урахуванням

ситуації в країні.

ОБСЄ забезпечує інтегрування гендерних пріоритетів у відповідності до мандату, який передбачає підтримку як спеціальних проектів, так й наскрізне інтегрування гендерної складової в інші проекти. ОБСЄ застосовує інструкції та перевірочний список для гарантованого забезпечення гендерного мейнстрімінгу.

Шведське агентство міжнародного розвитку має Стратегію розвитку співпраці з Україною (2009 – 2013) як складову допомоги для розвитку, яка передбачає проекти, спрямовані на підтримку жінок і чоловіків.

Канадське агентство міжнародного розвитку має Стратегію для України, яка передбачає інтегрування гендерної рівності.

Відповідні підходи спостерігалися в інших агентствах під час збору інформації для проведення гендерного аналізу офіційної допомоги для розвитку.

Базовий висновок 4

Всі 33 респонденти (100%), що взяли участь в базовому дослідженні, підтвердили, що вони визначають зобов'язання щодо гендерної рівності в своїх програмно-проектних документах як наскрізну складову в контексті інших програмних пріоритетів.

5. Ступінь інтегрування гендерних питань в діалог донорських організацій щодо офіційної допомоги для розвитку.

Майже всі респонденти, що брали участь в інтерв'ю, підтвердили, що діалог між урядом та міжнародними агенціями був досить слабким в 2012 році. Декілька спільних програм упроваджується в Україні (наприклад, Швейцарське бюро співробітництва співпрацює з програмами уряду Німеччини; ОБСЄ – з КАМР; Програма ООН Жінки – з ФФЕ). Однак респонденти зазначили слабку донорську координацію у сфері реалізації політики гендерної рівності.

Неофіційні зустрічі донорів проводилися в 2012 році, проте вони були переважно незапланованими заздалегідь, а проводилися в рамках певних проектних заходів. Гендерна тематична група ООН в Україні щоквартально проводила засідання робочої групи під головуванням директорки Фонду народонаселення ООН пані Нузхат Ехсан. Канадське агентство міжнародного розвитку проводило щоквартальні зустрічі гендерних спеціалістів з проектів КАМР. Більшість агенцій брали участь в донорсько-урядових нарадах, що проводилися

Міністерством охорони здоров'я, Міністерством економічного розвитку та торгівлі та ін., проте, вони не були з питань забезпечення гендерної рівності. Підчас дослідження було також зазначено відсутність врегульованої практики поширення інформації про діяльність донорів в області забезпечення гендерної рівності серед інших міжнародних агенцій.

Таким чином, за результатами дослідження, **три агентства (9.1%) з 33 респондентів** поінформували про проведення регулярних зустрічей гендерних фахівців проектів, що впроваджуються в Україні за підтримки донорів (ООН, КАМР, ШБС). Респонденти зазначили **дві партнерські зустрічі**, що були проведені в травні 2012 року Національним демократичним інститутом з приводу початку проекту по моніторингу виборів (гендерний аспект було представлено); та в листопаді 2012 року Програмою ООН Жінки за темою «Посилення відповідальності щодо підтримки гендерної рівності та уповноваження жінок в контексті підвищення ефективності офіційної допомоги для розвитку».

Базовий висновок 5

В 2012 діалог з гендерних питань за участю донорів відбувався нерегулярно через відсутність цільової координації. Респонденти відмітили 2 партнерські зустрічі в 2012 році, що були проведені НДІ та Програмою ООН Жінки. Три агентства (9.1%) з 33 респондентів поінформували про проведення регулярних зустрічей гендерних фахівців проектів, що впроваджуються в Україні за підтримки донорів (ООН, КАМР, ШБС).

6. Ступінь ґендерного інтегрування в програмно-проектні матеріали; ступінь застосування експертного досвіду для розробки, моніторингу, оцінювання двосторонніх та багатосторонніх проектів.

Дані за цим індикатором було отримано під час інтерв'ю з **14 респондентами (42.4%)**. За даними базового дослідження у міжнародних агенціях мають місце відмінності щодо практичного інтегрування ґендерної складової. Проте, не всі програмно-проектні документи є в вільному доступі, зокрема, переліки посадових обов'язків, результати внутрішніх моніторингів та оцінювань, інші. Як правило, для отримання відповідної інформації потрібно подавати офіційний запит (переважно, від урядових установ).

В той же час, певні дані були зібрані з доступних джерел та з інтерв'ю. **У 14 респондентських групах (42.4%) ґендерну складову включено в проектно-програмні документи, тому що це є обов'язковою вимогою.**

Канадське агентство міжнародного розвитку (КАМР) обов'язково інтегрує ґендерну складову в усі програми, проекти, та адміністративні документи як невід'ємну частину логіко-структурної моделі програмно-проектної діяльності в Україні – це визначено в оновленій Програмі КАМР в Україні (2009-2014 рр.).

В Швейцарському бюро співробітництва (ШБС) застосовується оціночна матриця зі спеціальними ґендерними індикаторами. В усіх офісах призначені координатори-консультанти з ґендерних питань; додаткова експертна допомога залучається за потребою.

ПРООН застосовує інструкції щодо обов'язкового інтегрування ґендерної складової, а також внутрішню систему персонального оцінювання, що включає ґендерні показники. ПРООН застосовує індикатори ЦРТ, систему АТЛАС (внутрішній документ), в яких ґендерна складова є обов'язковою наскрізна складова.

В Американському агентстві

міжнародного розвитку США (АМР-США) ґендерна рівність є обов'язковою наскрізною складовою; інтегрування відслідковується та оцінюється із застосуванням різних методологій, представлених в документах: «Політика ґендерної рівності та уповноваження жінок (березень, 2012)»³⁶; меморандуми про ухвалення проектів; розпорядження місії АМР-США щодо дизайну проектів (включає перевірочний список щодо ґендерного інтегрування); попередні обов'язкові вимоги (включають ґендерний аналіз, визначення найбільш важливих потреб для врахування в проектах, прогнозування очікуваних результатів). В АМР-США введено «Нову політику оцінювання» із включенням ґендерних аспектів. «ґендерне оцінювання АМР-США»³⁷ було проведено в червні 2011 року в рамках розробки «Стратегії розвитку співробітництва АМР-США в Україні (2011-2015)»³⁸.

ОБСЄ сприяє забезпеченню рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Інтегрування складової ґендерної рівності в політики та практики є обов'язковою умовою, як для країн-учасниць, так і для організації. ОБСЄ сприяє посиленню уповноважень жінок, покращенню умов для реалізації жінок та підвищенню рівня компетентності фахівців щодо ґендерної рівності, надає допомогу для розробки та впровадження національних механізмів забезпечення рівності жінок і чоловіків. ОБСЄ співпрацює з національними урядами в цьому напрямку. Відповідно, ОБСЄ має систему ґендерно-чутливих індикаторів³⁹. Одним з інструментів є перевірочний список (checklist) щодо інтегрування ґендерної рівності в усі проекти та програми, що спрямовує координаторів, менеджерів програм і проектів ОБСЄ стосовно практичного інтегрування ґендерної складової.

Під час проведення базового дослідження було визначено, що **всі 33 (100%) респонденти залучають ґендерних**

36 USAID Policy. Gender Equality And Female Empowerment Policy. March, 2012/ http://transition.usaid.gov/our_work/policy_planning_and_learning/documents/GenderEqualityPolicy.pdf

37 pdf.usaid.gov/pdf_docs/PDACS300.pdf

38 pdf.usaid.gov/pdf_docs/PDACS300.pdf

39 <http://www.osce.org/what/gender>

експертів для розвитку програм. В Україні існує когорта висококваліфікованих фахівців, експертів, аналітиків, тренерів, науковців, дослідників з ґендерних питань, лідерів ґендерних та жіночих організацій, прибічників рівності та справедливості, захисників прав людини, які залучаються до національних та міжнародних програм, проектів тощо.

Базовий висновок 6

Всі 33 (100%) донорські агентства мають зобов'язання щодо ґендерної рівності, відповідно вони включені в програмно-проектні документи, політики та практики надання допомоги для розвитку. У 14 респондентських групах (42.4%) ґендерну складову включено у внутрішні проектно-програмні документи, тому що це є обов'язковою вимогою. Всі 33 (100%) респонденти залучають ґендерних експертів для розвитку програм.

7. Рівень залучення міжнародних агенцій до моніторингу виконання Державної програми з ґендерної рівності в Україні.

В 2006-2010 роках ґендерна політика впроваджувалась в рамках виконання Державної програми з утвердження ґендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року.

Під час інтерв'ю з'ясувалось, що **три міжнародних агентства (9.1%)** підтримували моніторинг Державної програми з утвердження ґендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року: **Міжнародний фонд «Відродження»** надав підтримку ВГО «Жіночий консорціум України» для проведення громадського моніторингу⁴⁰; **Представництво Фонду Г. Бюлля в Україні** підтримали проведення теоретико-методичного аналізу Державної програми ґендерним інформаційно-аналітичним центром «КРОНА»⁴¹. **Фонд підтримки розвитку жінок ООН (UNIFEM)** підтримав проведення моніторингу виконання Державної програми в рамках виконання

проекту «Партнерство ЕК/ООН з ґендерної рівності задля розвитку і миру» з боку Міністерства у справах сім'ї, молоді і спорту України та громадської організації «Інститут ліберального суспільства» Більшість міжнародних агенцій не брали участі в оцінюванні виконання Державної програми.

Концепцію Державної програми забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків до 2016 рр було ухвалено Кабінетом Міністрів України 21 листопада 2012 року⁴². Деякі міжнародні агентства взяли участь розробці та обговоренні Концепції та проекту нової Державної програми: Програма ООН Жінки, Фонд народонаселення ООН, ПРООН, Канадське агентство міжнародного розвитку, Американське агентство міжнародного розвитку, ОБСЄ, Швейцарське бюро співробітництва та інші. В ході спільної праці проект Державної програми забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків до 2016 рр. було підготовлено наприкінці 2012 р., ухвалення очікується у 2013 році.

Базовий висновок 7

Три міжнародних агентства (9.1%) підтримували моніторинг виконання Державної програми з утвердження ґендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року.

40 http://wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/publications/gromadskiy_monitoring_derzhavnoyi_programi_z_utverdzhennya_%D2%91end

41 <http://www.krona.org.ua/en/our-publications>

42 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1002-2012-%D1%80>

8. Ступінь обговорення донорськими організаціями офіційної допомоги для розвитку на цілі ґендерної рівності під час зустрічей, конференцій з питань бюджетної та фінансової підтримки.

Під час інтерв'ю більшість респондентів зазначили, що в 2012 році кількість зустрічей та конференцій з питань фінансування ґендерної рівності була незначною. Починаючи з 2009 року **UNIFEM**, а потім **Програма ООН Жінки** були ініціатором проведення багатосторонніх діалогів

з питань фінансування ґендерної рівності. В листопаді 2012 року Програма ООН Жінки організувала Регіональну зустріч зацікавлених сторін за темою «Відповідальність за зобов'язаннями у сфері ґендерної рівності та прав жінок у контексті глобального розвитку та підвищення ефективності офіційної допомоги для розвитку». Учасники обговорювали вплив світових процесів на фінансування ґендерної рівності, індикатори ґендерної рівності, світові вимоги та практики щодо моніторингу впровадження ґендерної рівності.

Базовий висновок 8

В 2012 році було проведено, принаймні, одну багатосторонню зустріч з питань фінансування ґендерної рівності за підтримки Програми ООН Жінки.

9. Територіальний розподіл офіційної допомоги для розвитку на підтримку ґендерної рівності по областях України (географія діяльності міжнародних донорів).

Під час базового дослідження було визначено, що територіальний розподіл донорської допомоги по регіонах України не був однорідним в 2012 році. Системна та багаторічна діяльність донорських програм/проектів спостерігалася **в 14 областях (52%) з 27 областей України:** Київ та Київська область,

Львівська, Одеська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Чернігівська, Чернівецька, Донецька, Луганська, Закарпатська області; Автономна Республіка Крим. **Інші 13 областей (48%)** практично не були спеціально обрані для реалізації проектів, проте, фахівці, окремі організації з цих областей брали участь в програмно-проектних заходах. Були представлені плани щодо територіального розширення програмно-проектної присутності АМР-США – планується розвивати програму в 25 областях України.

Базовий висновок 9

На кінець 2012 року міжнародні програми/проекти були представлені в областях України непропорційно. Системна та багаторічна діяльність донорських програм/проектів спостерігалася в 14 областях (52%) з 27 областей України, в інших 13 областях (48%) ця діяльність не проводилася на регулярній, системній основі.

10. Ступінь застосування ґендерних маркерів для оцінювання рівня ґендерного інтегрування в програми та проекти за підтримки донорських агенцій.

Під час базового дослідження було відмічено, що система ґендерного маркеру – це нова методологія моніторингу та оцінювання, як для міжнародних агенцій, так і для ґендерних фахівців з аналізу, моніторингу та оцінюванню результатів

проектів.

Інформацію про сутність методології було отримано з матеріалів ООН, в тому числі, в таких, як довідник UNICEF щодо ґендерного маркеру «Моніторинг розподілу та витрат на досягнення ґендерних результатів»⁴³; довідник ПРООН «Моніторинг ґендерних інвестицій та витрат в АТЛАСі»⁴⁴; Документ з ґендерного маркеру МТЦ/МОП

⁴³ http://www.unicef.org/gender/gender_57305.html

⁴⁴ <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:hTxhTYdt88QJ:www.americalatinagenera.org/es/index.php>

«Моніторинг ґендерної чутливості тренінгових заходів в програмах МТЦ/МОП»(GNDP/SC/25.11.2010)⁴⁵; довідник з інтегрування ґендерної рівності в проекти Програми KAMP в Україні⁴⁶. Базові визначення ґендерного маркеру та методичні підходи практично ідентичні, проте, було спостережено мовні відмінності у дефініціях. В Таблиці 3 представлені пояснення щодо ґендерного маркеру.

Таблиця 3

ґендерний код 0	<i>Відсутній потенціал для впровадження ґендерної рівності</i>
ґендерний код 1	<i>Потенціал для впровадження ґендерної рівності обмежений</i>
ґендерний код 2 – ґендерний мейнстрімінг	<i>Потенціал для впровадження ґендерної рівності є значним. Ґендерний аналіз включено в оцінку проектних потреб, відображено в одному або більше проектних заходах та в одному або більше результатах.</i>
ґендерний код 3 – цільові дії	<i>Головним завданням проекту є покращення ґендерної рівності. Весь проект спрямовано: а) на потреби жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, які відчувають дискримінацію або мають інші спеціальні потреби; б) на проведення заходів з встановлення рівноправних взаємин між жінками і чоловіками, на надання ґендерних послуг.</i>

Під час базового дослідження було виявлено, що методологія ґендерного маркеру застосовується (на початковому рівні) в **9 агентствах (27.3%)**, в тому числі, в Канадському агентстві міжнародного розвитку, в програмах ООН (Фонді народонаселення, ПРООН, ООН Жінки, МОП, UNODC, UNAIDS), Організації співробітництва Німеччини (GIZ),

Шведському агентстві міжнародного співробітництва. Тема ґендерного маркеру поступово опрацьовується в фаховому середовищі. Результати моніторингу за системою ґендерного маркеру належали до внутрішньої інформації донорських програм/проектів під час проведення базового дослідження в 2012 році.

Базовий висновок 10

Система ґендерного маркеру є новою для застосування міжнародними агенціями в Україні, інформацію про застосування отримано у 9 агентствах (27.2%) із 33 респондентів.

11. Рівень обговорення питань фінансування ґендерної рівності під час урядово-донорських зустрічей в 2012 році.

Дані за цим індикатором було отримано під час інтерв'ю з **14 респондентами (42.4%) з 33 респондентів**. Всі респонденти визначили, що рівень урядово-донорської координації був задовільним в 2012 році. Донорські організації були залучені до обговорення проекту «Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з

міжнародними фінансовими організаціями на 2013—2016 роки». В ході зустрічей, донорські організації і представники уряду узгоджували пріоритети надання офіційної допомоги для розвитку, індикатори, а також процедурні моменти, які мають сприяти успішній реалізації проектів в Україні. Агенції ООН, KAMP, ШАМР та інші донори внесли пріоритети ґендерної рівності в Стратегію.

Представники донорських організацій брали також участь в розробці Концепції та проекту Державної програми забезпечення

⁴⁵ <http://gender.itcilo.org/cms/images/stories/profile/ITCILO/itcilo%20gender%20marker.pdf>

⁴⁶ CIDA Ukraine Program. Guidelines for Integrating Gender Equality into Projects. 2012. (Internal Document). <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/acdi-cida.nsf/eng/EMA-218123616-NN9>

рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні до 2016 року.

Разом з тим, діяльність саме урядово-донорських груп була досить млявою. Тільки група під керівництвом Міністерства фінансів з проблем менеджменту державного фінансування зустрічалася регулярно в 2012 році, проте питання фінансування ґендерної рівності не обговорювались.

Донорські організації сподіваються, що міністерства України (соціальної політики, фінансів, юстиції, освіти та науки, економічного розвитку та торгівлі, сільського господарства та харчування, інші) будуть лідерами в координуванні донорсько-урядового діалогу з метою запобігання фрагментації та розпорошування інвестування на цілі ґендерної рівності.

Базовий висновок 11

14 респондентів (42.4%) з 33 респондентів визначили, що рівень урядово-донорської координації був задовільним в 2012 році, проте, ця координація була значною мірою послаблена та несистемна в 2012 році у порівнянні з попередніми роками. В ході обговорення проекту «Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013 – 2016 роки» донорські організації внесли пріоритети ґендерної рівності в Стратегію.

ІХ. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ҐЕНДЕРНОГО АНАЛІЗУ ОФІЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ (НА КІНЕЦЬ 2012 РОКУ)

Базове дослідження надало можливість ознайомитися зі ситуацією стосовно офіційної допомоги для розвитку спрямованої на цілі ґендерної рівності та уповноваження жінок в Україні. Більшість агенцій, які взяли участь у дослідженні були відкриті, конструктивні, готові до співпраці. Проте, доступ до інформації щодо фінансування ґендерної рівності, до звітів щодо оцінювання та моніторингу інтегрування ґендерної рівності в програми і проекти був недостатнім.

В результаті проведеного ґендерного аналізу офіційної допомоги для розвитку в Україні (на кінець 2012 року) зроблені такі базові висновки:

Базовий висновок 1:

Кількість агенцій, що інтегрують концепцію ґендерної рівності в свої проекти/програми.

Відсутність єдиного державного реєстратора донорських організацій в Україні унеможливує визначення точної кількості донорських організацій, програм, проектів тощо. Офіційна допомога для розвитку надається через 71 посольство іноземних країн в Україні, а також, міжнародними агентствами розвитку, фондами, організаціям, що надають гранти (понад 30, за даними неурядових досліджень). В 2012 році було офіційно зареєстровано 244 проекти за підтримки міжнародної технічної допомоги³. Практичні підтвердження прямого або непрямого інтегрування політики ґендерної рівності були отримані у 24 проектах (9.8%) із загальної кількості зареєстрованих проектів (244 проекти). Тридцять три агенції було відібрано для проведення базового дослідження.

Базовий висновок 2:

Рівень відповідності зобов'язань міжнародних донорських організацій державним пріоритетам щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні.

В 2012 році Кабінет Міністрів України ухвалив Концепцію Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні до 2016 року, в якій було визначено 12 пріоритетних завдань для державної політики ґендерної рівності. В 2012 році міжнародні агентства надавали допомогу на цілі ґендерної рівності по 21 напрямку. Дванадцять (57.1%) з двадцяти одного пріоритету донорських організацій узгоджені із національними пріоритетами. Дев'ять (42.9%) з двадцяти одного пріоритету донорських організацій відмінні від національних пріоритетів, визначених в Концепції Державної програми до 2016 року. Діапазон тематичного охоплення ґендерної проблематики у програмах за підтримки офіційної допомоги для розвитку більший у порівнянні з завданнями, визначеними в Концепції Державної програми до 2016 року.

Базовий висновок 3.

Обсяг фінансової допомоги, спрямованої на виконання національних зобов'язань України щодо гендерної рівності та уповноваження жінок (дані на кінець 2012 року).

Для фінансування цілей гендерної рівності застосовується, принаймні, три типи політик: а) спеціальні програми з гендерної рівності; б) фінансування за визначеним відсотком від загального бюджету; с) фінансування гендерної рівності як наскрізної складової в програмах та проектах. Усі 33 респонденти (100%), що взяли участь в базовому дослідженні, підтвердили, що вони застосовують політику фінансування гендерної рівності, як наскрізної складової в проектах і програмах в Україні; з 33 респондентів 12 (36.4%) повідомили про фінансування спеціальних програм/проектів на підтримку гендерної рівності; в 3 агентствах (9.1%) з 33 респондентів було визначено політику виділення частини бюджету у відсотках до загального бюджету програми/проекту.

Базовий висновок 4.

Ступінь інтегрування концепції гендерної рівності в програмні документи та політику надання офіційної допомоги для розвитку в Україні.

Всі 33 респонденти (100%), що взяли участь в базовому дослідженні, підтвердили, що вони визначають зобов'язання щодо гендерної рівності в своїх програмно-проектних документах як наскрізну складову в контексті інших програмних пріоритетів.

Базовий висновок 5.

Ступінь інтегрування гендерних питань в діалог донорських організацій щодо міжнародної допомоги для розвитку.

В 2012 діалог з гендерних питань за участю донорів відбувався нерегулярно через відсутність цільової координації. Респонденти відмітили 2 партнерські зустрічі в 2012 році, що були проведені НДІ та Програмою ООН Жінки. Три агентства (9.1%) з 33 респондентів поінформували про проведення регулярних зустрічей гендерних фахівців проектів, що впроваджуються в Україні за підтримки донорів (ООН, КАМР, ШБС).

Базовий висновок 6.

Ступінь гендерного інтегрування в програмно-проектні матеріали; ступінь застосування експертного досвіду для розробки, моніторингу, оцінювання двосторонніх та багатосторонніх проектів.

Всі 33 (100%) донорські агентства мають зобов'язання щодо гендерної рівності, відповідно вони включені в програмно-проектні документи, політики та практики надання допомоги для розвитку. У 14 респондентських групах (42.4%) гендерну складову включено у внутрішні проектно-програмні документи, тому що це є обов'язковою вимогою. Всі 33 (100%) респонденти залучають гендерних експертів для розвитку програм.

Базовий висновок 7.

Рівень залучення міжнародних агенцій до моніторингу виконання Державної програми з гендерної рівності в Україні.

Три міжнародних агентства (9.1%) підтримували моніторинг виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві до 2010 року.

Базовий висновок 8.

Ступінь обговорення донорськими організаціями офіційної допомоги для розвитку на цілі гендерної рівності під час зустрічей, конференцій з питань бюджетної та фінансової підтримки.

В 2012 році було проведено, принаймні, одну багатосторонню зустріч з питань фінансування гендерної рівності за підтримки Програми ООН Жінки.

Базовий висновок 9.

Територіальний розподіл офіційної допомоги для розвитку на підтримку гендерної рівності по областях України (географія діяльності міжнародних донорів).

На кінець 2012 року міжнародні програми/проекти були представлені в областях України непропорційно. Системна та багаторічна діяльність донорських програм/проектів спостерігалася в 14 областях (52%) з 27 областей України, в інших 13 областях (48%) ця діяльність не проводилася на регулярній, системній основі.

Базовий висновок 10.

Ступінь застосування системи гендерного маркера для оцінювання рівня гендерного інтегрування в програми та проекти за підтримки донорських агенцій.

Система гендерного маркера є новою для застосування міжнародними агенціями в Україні, інформацію про застосування отримано у 9 агентствах (27.2%) із 33 респондентів.

Базовий висновок 11.

Рівень обговорення питань фінансування гендерної рівності під час урядово-донорських зустрічей в 2012 році.

14 респондентів (42.4%) з 33 респондентів визначили, що рівень урядово-донорської координації був задовільним в 2012 році, проте, ця координація була значною мірою послаблена та несистемна в 2012 році у порівнянні з попередніми роками. В ході обговорення проекту «Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013—2016 роки» донорські організації внесли пріоритети гендерної рівності в Стратегію.

X. ДОДАТКИ

Додаток 1: Перелік скорочень

AAA / АПД	Accra Agenda for Action / Аккрський план дій
BPfA / ППД	Beijing Platform for Action / Пекінська платформа дій
CEDAW / КЛДЖ	UN Convention on Elimination of All Forms of Discrimination against Women / Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок
CIDA / КАМР	Canadian International Development Agency / Канадське агентство міжнародного розвитку
CfFLI / КФМІ	Canada Fund for Local Initiatives / Канадський фонд місцевих ініціатив
CSP / СПК	Country Strategic Plan / Стратегічний план для країни
СЕЕС / КЦСЕ	Central and Eastern European Countries / Країни Центральної та Східної Європи
ЕС / ЄК	European Commission / Європейська Комісія
EU / ЄС	European Union / Європейський Союз
EBRD / ЄБРР	European Bank of Reconstruction and Development / Європейський банк реконструкцій та розвитку
Eurostat / Євростат	European Commission's unit on statistics / Відділ Європейської Комісії по статистиці
FfGE / ФґР	"Increasing Accountability in Financing for Gender Equality (2012-2015)" / Програма ООН Жінки «Посилення підзвітності щодо фінансування ґендерної рівності»
FES / ФФЕ	Friederich Ebert Foundation (Germany) / Фонд Ф. Еберта (Німеччина)
GRCs / ҐРЦ	Gender Resource Centers / Ґендерні ресурсні центри
GRB / ҐБ	Gender responsive budget / ґендерний бюджет
GIZ	Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Germany) / Office for International Cooperation / Організація міжнародного співробітництва Німеччини
HDR / ЗЛР	Human Development Report / Звіт про людський розвиток
ILO / МОП	International Labor Organization / Міжнародна організація праці
IOM / МОМ	International Organization of Migration / Міжнародна організація міграції
ITC/ILO / МТЦ/МОП	International Training Center/International Labor Organization / Міжнародний тренінговий центр МОП
IBRD / МБРР	International Bank of Reconstruction and Development / Міжнародний банк реконструкцій та розвитку
MATRA – Netherlands	Grant Programme of the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands / Грантова програма Посольства Королівства Нідерландів "MATRA"
MDG / ЦРТ	Millennium Development Goals / Цілі Розвитку Тисячоліття ООН
NGM / НґМ	National Gender Machinery / Національний ґендерний механізм
NATO / НАТО	North-Atlantic Treaty Organization / Організація Північно-Атлантичного Договору
NIS / СНД	Newly Independent States / Співдружність Незалежних Держав
NDI / НДІ	National Democratic Institute / Національний Демократичний Інститут (США)
ODA / ОДР	Official Development Assistance / Офіційна допомога для розвитку

OSCE / ОБСЄ	Organization for Security and Co-operation in Europe / Організація безпеки та співробітництва в Європі
PD / ПД	Paris Declaration / Паризька декларація
Sida / ШАМР	Swedish International Development Agency / Шведське агентство міжнародного розвитку та співробітництва
SDC / ШБС	Swiss Cooperation Office Ukraine / Швейцарське бюро співробітництва в Україні
SSSU/ Держстатслужба	State Statistic Service of Ukraine / Державна служба статистики України
ToR / ТЗ	Terms of References / Технічне завдання
UN / ООН	United Nations / Організація Об'єднаних Націй
UNFPA / ФН ООН	United Nations Population Fund / Фонд народонаселення ООН
UNDP / ПРООН	United Nations Development Programme / Програма розвитку ООН
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS/ Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД
UNICEF	United Nations Children's Fund / Дитячий фонд ООН
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime / Управління ООН з питань наркотиків та злочинності
UN Women / ООН Жінки	United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women / Структура ООН з гендерної рівності та розширення можливостей жінок
UNECE / ЄЕКООН	United Nations Economic Commission for Europe / Економічна комісія ООН в Європі
USAID / AMP- США	USA Agency for International Development for Ukraine, Belarus and Moldova / Американське агентство міжнародного розвитку в Україні, Білорусі та Молдові
WB / СБ	World Bank / Світовий банк

Додаток 2. Перелік матеріалів, використаних для базового дослідження

1. Law of Ukraine “On Prevention and Elimination of Discrimination in Ukraine” (No. 5207-17; 06.09.2012). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
2. Law of Ukraine “On amendments in some legislative acts (on protection of children rights for safe information space).; <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
3. Decree of the President of Ukraine No. 1085/2010 “On optimization of the central executive bodies” (December 9, 2010). <http://www.president.gov.ua/documents/12584.html>
4. Cabinet of Ministers’ Decree (July 5, 2006; No.384-p) “On approval of the Concept of the State Programme on Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men in Ukraine till 2016”. <http://uazakon.com/document/fpart16/idx16318.htm>
5. USAID Gender Equality and Female Empowerment Policy. – March 2012. – 28 p. <http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1870/GenderEqualityPolicy.pdf>
6. USAID Counter-Trafficking in Persons’ Policy. – February, 2012. – 20 p. http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pdact111.pdf
7. United States Strategy to Prevent and Respond to Gender-Based Violence. – August, 2012. – 60 p. <http://www.usaid.gov/gbv>
8. USAID Programming Resources Guide. – 76 p. http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pnadz007.pdf
9. United States National Action Plan on Women, Peace and Security. – 32 p. http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pcaac371.pdf
10. The Global Gender Gap Report 2013. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf
11. Embassies and Consulates around the World. Ukraine Embassies and Consulates. <http://www.embassypages.com/ukraine>
12. Swiss Cooperation Strategy. Ukraine 2011-2014. – 34 p. http://www.swiss-cooperation.admin.ch/ukraine/ressources/resource_en_201173.pdf
13. Government of Ukraine – United Nations Partnership Framework, 2012-2016. – 22 p. <http://www.undg.org/docs/11838/UKRAINE-UN-Partnership-Framework-2012-2016.pdf>
14. UNDP Gender Equality Strategy. 2008-2011. – 28 p. www.undp.org/gender-equality-strategy
15. Being smart about gender/ Successful Approaches and Keys to Fostering Gender Equality in Ukraine, 2008-2011. – 71p. http://www.undp.org.ua/files/ua_84686BSAGender.pdf
16. Національна доповідь про людський розвиток , 2011. Україна: на шляху до соціального залучення. – 128 стор. http://www.undp.org.ua/files/ua_95644NHDR_2011_Ukr.pdf
17. UNAIDS Action Framework: Addressing Women, Girls, Gender Equality and HIV. – August, 2009. – 36 p. http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2010/unaid_action_framework.pdf
18. Operational guide in Gender and HIV/AIDS right based approach. – 50 p. <http://www.unfpa.org/hiv/docs/rp/op-guide.pdf>
19. System-wide action plan for implementation of the United Nations CEB Policy on Gender Equality and the Empowerment of women. – 26 p.
20. <http://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/What-We-Do/docs/SWAP-Framework.pdf>
21. Gender Focus in Emergency and Post-Crisis. – 2 p. http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/activities/mepmm/op_support/epc_gender.pdf
22. Gender Coordination Report, 2011. – 6 p. http://www.iom.int/jahia/webdav/shared/shared/mainsite/about_iom/en/council/100/CRP_36.pdf
23. Gender Mainstreaming in the Public Employment Service in Ukraine, 2011. – 114 p. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@europe/@ro-geneva/@sro-budapest/documents/publication/wcms_181625.pdf
24. Gender Equality in the Labour Market in Ukraine, 2010. – 58 p. <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/--->

- ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_167169.pdf
25. The World Bank in Ukraine: 20 years of partnership. <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2012/09/27/world-bank-ukraine-20-years>
 26. Aide-Mémoire on Gender Mainstreaming Projects. – 7 p. <http://www.osce.org/gender/26402>
 27. Guide to Gender Mainstreaming in OSCE. – 6 p. <http://www.osce.org/gender/30607>
 28. Filling the GAPS. Gender in the Analysis, Policy and Strategy Development of the Conflict Prevention Centre. – August 2006. – 30 p. <http://www.osce.org/cpc/23696>
 29. Annual Evaluation Report, on the Implementation of the OSCE 2004 Action Plan for the Promotion of Gender Equality. – 122p. <http://www.osce.org/sg/71201>
 30. OSCE Gender Mainstreaming Checklist. <http://www.osce.org/gender/30607>
 31. OSCE Action plan for the promotion of Gender Equality. – 17 p. <http://www.osce.org/mc/23295>
 32. CIDA's Ukraine Country Programme. 2009. <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/acdi-cida.nsf/eng/JUD-1211102120-L23>
 33. CIDA Ukraine's Programme on Gender Equality. <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/acdi-cida.nsf/eng/EMA-218123616-NN9>
 34. CIDA Ukraine Programme Guidelines for Integrating Gender Equality into Projects, 2012.
 35. Національна індикативна програма на 2011-2013 рр. Україна. – 59 стор. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eu_ua/2011_enpi_nip_ukraine_uk.pdf
 36. План дій «Україна – Європейський союз. Європейська політика сусідства». http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_693
 37. Реалізація європейської політики суспільства у 2010; Звіт про реалізацію політики в Україні. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eu_uk_chronology/enp_report_2010_ukraine_uk.pdf
 38. International Conference on Empowering Women, 2010. – 18 p. http://www.jpj.go.jp/j/intel/new/1005/pdf/report_english.pdf
 39. Women, Peace and Security, 2010. – 21 p. http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2010_02/20100203_2010-02-women-biblio.pdf
 40. Gender Perspective in NATO Operations. – 25 p. http://www.nato.int/issues/women_nato/meeting-records/2011/pdf/young_ncgp_may-2011.pdf
 41. How Can Gender Make a Difference to Security in Operations? – 60 p. http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_topics/20120308_1869-11_Gender_Brochure.pdf
 42. What Does It Mean to Integrate Gender Perspective? <http://www.act.nato.int/transformer-2012-02/article-2012-2-13>
 43. Template for Pre-Deployment Gender Training, Topics and Learning objectives, 2010. – 44 p. http://www.nato.int/issues/women_nato/2010/template_for_predeployment.pdf
 44. Secretary General's Second Annual Public Report on Implementing United Nations Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security, and Related Resolutions in 2012, 2013. – 4 p. http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_topics/20130115_130111-SG-1325-Public-Report2013.pdf
 45. UK Government National Action Plan on UNSCR 1325 Women, Peace and Security. – 52 p. http://www.peacewomen.org/assets/file/NationalActionPlans/uk_nationalactionplan_november2010.pdf
 46. Фонд ім. Гайнріха Бьоля, Гендер, релігія і націоналізм в Україні, 2012. – 77 p. <http://www.ua.boell.org/downloads/Gender-Religion-Nationalism-in-Ukraine-WWW.pdf>
 47. The Neighbourhood Programme, Programme Document Programme Against Human Trafficking in Eastern and South-Eastern Europe 2009-2011. – 73 p. <http://um.dk/en/~media/UM/English-site/Documents/Danida/Activities/EUs-Neighbours/rogHumTraffEastSouthEastEurope09-11.ashx>
 48. Generic Gender Indicators, Natural Resource Management Programme 2010-

2014. – 56 p. <http://kenya.um.dk/en/~media/Kenya/Documents/Generic.pdf>
49. Finland's National Action Plan, UN Security Council Resolution 1325 (2000) "Women, Peace and Security", 2008-2011. – 37 p. http://www.peacewomen.org/assets/file/NationalActionPlans/finland_nationalactionplan_september2008.pdf
50. Implementing the Millennium Development Goals. – 18 p. <http://www.mfa.gov.il/mfa/mashav/archive/pages/mashav%20launches%20website.aspx>
51. Mainstreaming Human Rights and Gender Equality. – 3.p. http://www.unodc.org/documents/evaluation/IEUwebsite/Mainstreaming_Human_Rights_and_Gender_Equality.pdf
52. Women's health in prison. Action guidance and checklists to review current policies and practices, 2011. – 32 p. http://www.unodc.org/documents/hiv-aids/WHO_UNODC_2011_Checklist_Womens_health_in_prison.pdf
53. The Need for Gender Responsive Programmes. 2011. – 122 p. http://www.unodc.org/documents/islamicpublicofiran/publications/The_need_for_gender_responsive_programs.pdf
54. Millennium Development Goals, Ukraine. <http://www.undp.org.ua/en/millennium-development-goals/mdgs-in-ukraine>
55. Ukrainian Women's Fund Annual Report. / http://uwf.kiev.ua/report_UWF_eng_2011.pdf
56. Evaluation of CIDA's Ukraine Programme: 2004-2009. – 72 p. [http://www.acdi-cida.gc.ca/INET/IMAGES.NSF/vLUIImages/Evaluations2/\\$file/ukraine-eng.pdf](http://www.acdi-cida.gc.ca/INET/IMAGES.NSF/vLUIImages/Evaluations2/$file/ukraine-eng.pdf)
57. Women's Health in Prison. Action guidance and checklists to review current policies and practices, 2011. – 32 p. <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/health-determinants/prisons-and-health/publications/2011/womens-health-in-prison-action-guidance-and-checklists-to-review-current-policies-and-practices>
58. Analysis of HIV/AIDS Response in Penitentiary System of Ukraine (Summary Report on the Comprehensive Study), 2012. – 69 p. http://www.unodc.org/documents/hiv-aids/Analysis_of_HIVAIDS_response_in_penitentiary_system_of_Ukraine.pdf
59. Permanent Mission of Ukraine to the International Organizations in Vienna. <http://vienna.mfa.gov.ua/en/ukraine-io/oscc/about>
60. United Nations Office on Drugs and Crime. <http://www.unodc.org>
61. Women and Men in Ukraine. Statistical survey. – State Statistics Service of Ukraine. – 2011.
62. Довідник грантодавців та міжнародних організацій, що сприяють розвитку місцевого самоврядування. USAID. Київ – 2006. – 37 стор. http://www.library.lg.ua/eu/pdf/6programs/spravochnik_grantodateley.pdf
63. Перелік донорських організацій, міжнародних агенцій та груп, представлених в Україні. <http://gefua.net/uk/links/donors.html>
64. Внески донорів для реалізації проектів ПРООН (2005-2010 рр.). <http://www.undp.org.ua/ua/about-undp/partners-and-donors>
65. International Conference on Financing for Development, Monterrey, Mexico (Monterrey Consensus) March 18-22, 2002/ <http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>
66. The First High-Level Forum on Harmonization and Alignment for Aid Effectiveness (Rome Declaration on Harmonization), Rome, Italy, February 24-25, 2003. /<http://www.oecd.org/dac/effectiveness/ehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm>
67. Accra Agenda for Action. <http://siteresources.worldbank.org/ACCRAEXT/Resources/4700790-1217425866038/AAA-4-SEPTEMBER-FINAL-16h00.pdf>
68. Bogotá Statement, Istanbul Principles, Dili Declaration. <http://www.un.org/en/ecosoc/newfunct/pdf/bogota-statement-final.pdf>; http://www.cso-effectiveness.org/IMG/pdf/final_istanbul_cso_development_effectiveness_principles_footnote.pdf; http://timor-leste.gov.tl/wp-content/uploads/2010/04/Dili_Declaration_FINAL_12.04.20101.pdf
69. Fourth High Level Forum on Aid Effectiveness. Outcome Document. <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/>

fourthhighlevelforumonaideffectiveness.htm

70. Women in National Parliaments. <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>
71. Women's Consortium of Ukraine's Network. http://wcu-network.org.ua/en/possessing-equal-rights/Advokacina_djalnst
72. Kharkiv Women's Organization "KRONA" / <http://www.krona.org.ua/en/our-publications>
73. Tracking gender-sensitive training activities in the ITC/ILO Programmes / <http://gender.itcilo.org/cms/images/stories/profile/ITCILO/itcilo%20gender%20marker.pdf>

Додаток 3. Перелік агенцій, що брали участь у базовому дослідженні

1. Американське агентство міжнародного розвитку / US Agency for International Development.
2. Всеукраїнська жіноча громадська організація «Проект Кешер» / All-Ukrainian Women's NGO "Project Kesher".
3. Делегація Європейського Союзу в Україні / Delegation of the European Union to Ukraine.
4. Ізраїльське агентство міжнародного розвитку – Машав / MASHAV, Israel's Agency for International Development Cooperation.
5. Канадський Фонд місцевих ініціатив / Canada Fund of Local Initiatives.
6. Канадське агентство міжнародного розвитку / Canada International Development Agency.
7. МАТРА - Грантова програма Посольства Королівства Нідерланди.
8. Міжнародна організація міграції / International Organization of Migration.
9. Міжнародна фінансова корпорація / International Finance Corporation.
10. Міжнародна організація праці / International Labor Organization.
11. Міжнародний фонд «Відродження» / International Renaissance Foundation.
12. Організація Північно-Атлантичного Договору / North Atlantic Treaty Organization.
13. Організація безпеки та співробітництва в Європі / Organization for Security and Cooperation in Europe.
14. Організація міжнародного співробітництва (ФРН) / Organisation for International Cooperation/Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ, Germany).
15. Посольство Австрії / Austrian Embassy
16. Посольство Данії / Embassy of Denmark in Ukraine.
17. Посольство Фінляндії / Embassy of Finland in Ukraine.
18. Посольство Федеративної Республіки Німеччина / Embassy of Germany.
19. Посольство Норвегії / Norway Royal Embassy to Ukraine.
20. Посольство Російської Федерації / Embassy of Russian Federation to Ukraine.
21. Посольство Великобританії / UK Embassy to Ukraine.
22. Програма ООН – Жінки в Україні / UN Women in Ukraine.
23. Програма розвитку ООН /UN Development Program.
24. Посольство Японії / Embassy of Japan to Ukraine.
25. Спільна програма ООН з підтримки протидії ВІЛ/СНІД / Joint United Nations Programme on HIV/AIDS.
26. Світовий Банк / World Bank.
27. Український жіночий фонд / Ukrainian Women's Fund.
28. Управління ООН з питань наркотиків та злочинності / UN Office for Drugs and Crime.
29. Фонд народонаселення ООН / United Nation Population Fund.
30. Фонд Фрідріха Еберта / Friedrich Ebert Stiftung (Germany).
31. Фонд Г.Бьоля / Heinrich Böll Foundation's Office in Kiev (Germany).
32. Швецька агенція міжнародного розвитку / Sweden International Development Agency.
33. Швейцарське бюро співробітництва / Swiss Cooperation Office Ukraine.

Financing for Gender Equality

occupied Palestinian territories Senegal Ukraine
Bolivia Cameroon
Nepal Peru
Tanzania Rwanda
Ethiopia Haiti Honduras
Kyrgyzstan Nicaragua

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

вул. Кловський узвіз, 4, офіс 9
Київ, Україна, 01021
Телефон: +380 44 384 12 81
www.unwomen.org

EUROPEAN
COMMISSION

Программа финансируется Европейской Комиссией
Programme is funded by EC